

Tuesday, 24 July 2007

Vol. 2, No. 4

ပြည်သူ့ဟစ်တိုင် အင်တာနက်သတင်းစာစောင်ကို အာရှလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်က မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းတရား ဥပဒေ စိုးမိုးရေး နှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကိုသိရှိနိုင်စေရန် တင်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။

Pyithu Hittaing is a bilingual e-newsletter on rule of law issues and human rights in Burma, initiated by the Asian Human Rights Commission (AHRC)

Pyithu Hittaing online: <http://burma.ahrchk.net>
EMAIL the editor: burma@ahrchk.net
DOWNLOAD Burmese font: http://www.ahrchk.net/fonts/wwburn_.tff

<p>“အချုပ်ခန်းနဲ့ အကျဉ်းထောင်တွေမှာ သေဆုံးမှုတွေ၊ နှိပ်စက် ညှဉ်းပမ်းမှုတွေ ခဏခဏ ဖြစ်လာနေတာပါပဲ။ နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားတွေသာ မကဘဲနဲ့ သာမန်လူထုတွေ၊ သာမန် ရာဇဝတ်မှုတွေမှာလဲ ဒီလို အဖြစ်အပျက်တွေ ခဏခဏ ဖြစ်လာနေတာကို တွေ့ခဲ့ရပါတယ်။ ဒီလို လက်လွန်ခြေလွန် ဖြစ်ပျက်နေတာတွေရဲ့ အကျိုးဆက်တွေကို တရားဥပဒေ စိုးမိုးမှု မရှိတဲ့ အခြေအနေတွေ၊ အကျဉ်းသားတွေ ရင်ဆိုင်နေရတဲ့ အခြေအနေတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အစိုးရဘက်က အလေးထားမှုမရှိတာပါပဲ။” -- AHRC ပြောခွင့်ရ ပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦး</p>	<p>“The use of violence through non-conventional forces... incorporated into the routine monitoring and control of the population indicates a disturbing new phase in the country's downward slide, away from the "law and order" that the military junta claims to uphold and towards government by outright thuggery.” -- AHRC</p>
---	--

CONTENTS

1. စစ်တပ်က ရှေ့တန်းပေါ်တာခေါ်တာတွေ ရှိနေဆဲဟု အာရှလူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့က ဆို -- ဗွီအိုအေ
2. အကျဉ်းသားများ၏ အခြေအနေကို အာရှလူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင် စိုးရိမ်ပူပန် -- ဒီပီတီ
3. လူ့အခွင့်အရေးလှုပ်ရှားသူများ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံရခြင်းအပေါ် AHRC ကြေညာချက်ထုတ်ပြန် -- ဗွီအိုအေ
4. ငြိမ်းချမ်းစွာ ဝတ်ပြုဆုတောင်းသူများကိုဥပဒေမဲ့ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ သုံးသပ်ချက်များ -- မင်းလွင်ဦး
5. မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေပြုရေး၊ တရားစီရင်ရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး တို့အပေါ်လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း (အပိုင်း ၁) -- မရမ်းတလင်း
6. ပြည်သူ့ဟစ်တိုင်နှင့် ပတ်သက်၍၊
7. Government by thuggery; worrying resurgence of goon squads -- AHRC
8. Two more alleged killings in police custody; no investigations -- AHRC Urgent Appeals desk
9. Two constitutions, no solutions -- Awzar Thi
10. Legal systems, like ecological systems, can be destroyed by adverse conditions -- Basil Fernando
11. About Pyithu Hittaing

OPEN Vol. 2. No. 4 (PDF file): <http://burma.ahrchk.net/pdf/ph-v02n04.pdf>

1. မြန်မာနိုင်ငံမှာ စစ်တပ်က ရှေ့တန်းပေါ်တာခေါ်တာတွေ ရှိနေဆဲဟု အာရှလူ့အခွင့်အရေးအဖွဲ့က ဆို
-- ဇွီအိုအေ၊ ၁၈ ဇူလိုင် ၂၀၀၇

ပဲခူးတိုင်း ကျောက်ကြီးမြို့နယ်က မောင်ကိုကြီးဆိုတဲ့ လူတယောက်ကို စစ်တပ်က ဖမ်းသွားပြီးအခုတော့ ပျောက်ဆုံးနေတယ်လို့ အာရှလူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင် (AHRC) က ကြေညာပါတယ်။ ပျောက်ဆုံးသွားတာ တနှစ်ကျော်ကြာပြီ ဖြစ်ပြီးတော့ သူ့မိသားစုက လိုက်ရှာပေးမလဲ မတွေ့၊ စုံစမ်းမရ ဖြစ်နေတာကြောင့် ဒီကိစ္စကို အရေးယူဆောင်ရွက်ဖို့ AHRC အရေးပေါ် ကြေငြာချက် ထုတ်ပြန် တာပါ။ ဒါနဲ့ပတ်သက်ပြီး AHRC ရဲ့ မြန်မာပြည်ဆိုင်ရာ တာဝန်ရှိသူတစ်ဦးကို ဦးမင်းအောင် က ဆက်သွယ်မေးမြန်းပြီးတင်ပြထားပါတယ်။

မောင်ကိုကြီး

AHRC အာရှလူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင် က ဇူလိုင်လ ၁၇ ရက် နေ့စွဲနဲ့ ထုတ်ပြန်လိုက်တဲ့အစီရင်ခံစာထဲမှာ အဲဒီအကြောင်း ပါရှိလို့ ဆက်သွယ်တဲ့ အခါမှာ မြန်မာပြည်ရေးရာ ပြောခွင့်ရပုဂ္ဂိုလ် ဦးမင်းလွင်က အခုလို ပြောပြပါတယ်။

“ဝက်တူးရွာနေ ဦးသိန်းအောင် ဒေါ်ခင်ရွှေတို့ရဲ့ သား မောင်ကိုကြီးဟာ ကျောက်ကြီးမြို့နယ်အင်းကမ္ဘာရွာမှာ အင်းလုပ်ငန်း လုပ်နေစဉ် မုန်းဒေသ ခလရ ၅၉၀ က ဗိုလ်ကြီး ကျော်ဇေယျာဝင်းနဲ့အဖွဲ့ကနေ ၁၂ ရက် ၂ လ ၂၀၀၆ ခုနှစ်မှာ အုတ်ရစ်ခင်ရွာကို ခေါ်ပြီးတော့ စက်ကြေးငွေ သုံးသိန်းတောင်းခဲ့တယ်။ မောင်ကိုကြီး က ငါး မပေါ်သေးတဲ့အတွက် ငါးပေါ်မှ လာပေးမယ်လို့ ပြောပြီးတော့တောင်းပန်တဲ့အတွက် ပြန်လွှတ်ပေးတယ်။”

မတ်လ ၁၀ ရက်နေ့ကျတော့ ဗိုလ်ကြီး ကျော်ဇေယျာဝင်းနဲ့ သူ့လူတွေ ရောက်လာပြီး မောင်ကိုကြီးကိုခေါ်သွား ပြန်တယ်။ ငွေစုပြီးတော့ သူ့မိသားစု လိုက်သွားပေမဲ့ ခလရ ၆၀ ဗျူဟာမှူးရုံးမှာ စုံစမ်းကြည့်တဲ့အခါသနက ၁၃ အတွက် ပေါ်တာအဖြစ် ထည့်လိုက်ပြီလို့ ပြောလွှတ်လိုက်ကြောင်း AHRC အစီရင်ခံစာထဲမှာပါရှိပါတယ်။

မြန်မာပြည်မှာ အဲသလို ဖြစ်နေတဲ့ ကိစ္စတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အာရှလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်မှ ဦးမင်းလွင် က -

“ကျနော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းမှာ ဘယ်လိုဖြစ်နေသလဲဆိုတော့ စစ်တပ်ကနေပြီးတော့ဒီလိုမျိုး အဓမ္မ ရှေ့တန်းပေါ်တာထည့်တဲ့ ကိစ္စရပ်တွေမှာ လုပ်နေတဲ့ ဥစ္စာကလဲ ၁၉၉၅ ကတည်းကနေပြီးတော့ ကနေ့အထိ၊ ပြီးတော့ ပိုဆိုးလာတယ်။ နောက်ပြီးတော့ ဒီလိုမျိုး စက်ကြေးငွေတောင်းတဲ့ကိစ္စတွေကလဲ နေရာအနှံ့မှာ ယနေ့တိုင် ဆက်လက်ပြီးတော့ ဖြစ်ပေါ်နေတာကို ကျနော်တို့ တွေ့ရတယ်။ ဒါပေမဲ့ အရင်တုန်းကတော့ မတိုင်ရဲကြလို့ မတိုင်ခဲ့ကြဘူး။ အခု သူတို့ကိုယ်တိုင်ကနေပြီးတော့အဓမ္မ ဒီလိုမျိုး အလုပ်ခံရတယ်ဆိုရင် တိုင်ပင်ဆိုလို့ စပြီးတော့ တိုင်ကြပြီ။”

ILO အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အလုပ်သမားများ အဖွဲ့ချုပ်ရဲ့ ဖိအားပေးမှုကြောင့် အဓမ္မ စေခိုင်းမှု ၁၉၉၅ ခုနှစ်ကစပြီး တရားမဝင်တော့ဘူး ဆိုပေမဲ့လို့ တိုးတက်မှုက နှေးကွေးလွန်းတယ်လို့ AHRC က ဦးမင်းလွင်ဦး က ထောက်ပြပါတယ်။

ချိုးဖောက်မှုတွေ ရှိက တိုင်ကြပါလို့ သက်ဆိုင်ရာကလည်းဘဲ ဆိုထားလို့ မောင်ကိုကြီးရဲ့ မိသားစု တိုင်ကြားပုံကို လည်း ဦးမင်းလွင်ဦး က -

“အခုဆိုရင် တနှစ်ကျော်ကျော် ကြာသွားပြီဖြစ်တယ်။ မောင်ကိုကြီးက ပြန်လဲ ရောက်မလာဘူး။ အသက် သေတယ်၊ ရှင်တယ် ဆိုတာကိုလဲ မသိရဘူး။ အဲဒီလိုမျိုး စက်ကြေးမပေးနိုင်လို့ ခေါ်သွားပြီးတော့ အဓမ္မပေါ်တာ ထည့်လိုက်တဲ့ လူတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့လည်း သူ့မိသားစုကနေသက်ဆိုင်ရာ တောင်ပိုင်းတိုင်း စစ်ဌာနချုပ်တိုင်းမှူး၊ နောက်ပြီးတော့ မိတ္ထီတော့ကို ဗိုလ်ချုပ်မှူးကြီးသန်းရွှေ၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီးမောင်အေး၊ ဒုတိယဗိုလ်ချုပ်ကြီး

သူရရွှေမန်း အဲဒီအချိန်တုန်းက ဗိုလ်ချုပ်ကြီး စိုးဝင်းပေါ့ဗျာ။ နိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ်၊ စတာတွေကိုလဲ သူတို့ကနေ အရေးယူဆောင်ရွက်ပေးဖို့နဲ့ သူ့သားကို ပြန်လည်ရှာဖွေပေးဖို့ဆိုပြီး တိုင်ကြားခဲ့တယ်။”

ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် အဖြစ်မှန်ကို ဖော်ထုတ်ကြပါ။ တိုင်တန်းကြပါလို့ AHRC က အားပေးတိုက်တွန်း ထားပါတယ်။ အခု မောင်ကိုကြီးရဲ့ ဖြစ်ရပ်နဲ့ ပတ်သက်ပြီးတော့လဲ AHRC က မြန်မာအစိုးရထံ တိုင်တန်း အကြောင်းကြားထားပါတယ်။

ILO နဲ့ပတ်သက်တဲ့ အဖွဲ့အစည်းများ၊ ကုလသမဂ္ဂမှ တာဝန်ရှိသူများသာမက ဆွစ်ဇာလန်နိုင်ငံ ဂျနီဗာမြို့အခြေစိုက် UN Working Group on Enforced or Involuntary Disappearance အတင်းအဓမ္မ (သို့မဟုတ်) မိမိဆန္ဒမပါဘဲ ပျောက်ဆုံးနေသူများအတွက် ဆောင်ရွက်ရေး အဖွဲ့သို့လဲ မောင်ကိုကြီးရဲ့ ကိစ္စတင်သွင်းဖို့ အာရှ လူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင် က ပြင်ဆင်နေပြီ ဖြစ်ကြောင်းပါခင်ဗျာ။

2. မြန်မာနိုင်ငံမှ အကျဉ်းသားများ၏ အခြေအနေကို အာရှလူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင် စိုးရိမ်ပူပန်
— ဒီဇီဘီ ၁၆ ၊ ဇူလိုင် ၂၀၀၇

မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ အချုပ်ထောင်တွေမှာ အကျဉ်းသားတွေ ရိုက်နှက်ခံရပြီး သေဆုံးမှုတွေ တိုးပွားလာနေတဲ့အပေါ် အာရှလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်က စိုးရိမ်ပူပန်တဲ့အကြောင်း ဒီကနေ့ ပြောကြား လိုက်ပါတယ်။ ဒါအပြင် လူသတ်မှု ကျူးလွန်တဲ့ သက်ဆိုင်ရာ အရာရှိတွေကို အရေးမယူဘဲ ဘေးမဲ့ ပေးထားတာဟာ အလွန်စိုးရိမ်စရာကောင်းတဲ့ အခြေအနေ ဖြစ်တယ်လို့ ထောက်ပြထားပါတယ်။

ဒီကနေ့ ထုတ်ပြန်တဲ့ အာရှ လူ့အခွင့်အရေး အဖွဲ့ရဲ့ ပြည်ထဲရေး ဝန်ကြီးဌာနကို လိပ်မူပေးပို့တဲ့ မေတ္တာရပ်ခံစာမှာ အခုလို ဖော်ပြထားတာဖြစ်ပြီး ရဲအရာရှိတွေက သေဆုံးသူတွေရဲ့ မိသားစုတွေကို စောဒကမတက်ဘို့၊ ခြိမ်းခြောက်ပြောဆိုခဲ့ကြတာတွေ သက်ဆိုင်ရာကလဲ အခုထိ အရေးယူ ဆောင်ရွက်မှု မရှိတာတွေကို အာရှ လူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်က စောင့်ကြည့်လေ့လာနေကြောင်းနဲ့ ဒါတွေကို အရေးယူ ဆောင်ရွက်ပေးဖို့ တောင်းဆိုထားပါတယ်။

ဒီနှစ်ဆန်း ဖေဖော်ဝါရီလတုန်းက ရဲအချုပ်မှာ သေဆုံးခဲ့တဲ့ ဒိုက်ဦးမြို့နယ်က မောင်လင်းလင်းနိုင်နဲ့ ဇန်နဝါရီလက သေဆုံးခဲ့တဲ့ တောင်ကုတ်မြို့နယ်က ကိုထွေးမောင်တို့ရဲ့ အဖြစ်တွေကို ဥပမာပြထားပြီးတော့ ကိုနိုင်ဦး၊ ကိုချန်းကွန်း၊ မောင်နေဇော်၊ ကိုသက်နိုင်ဦး ကိုအောင်လှိုင်ဝင်းတို့ သေဆုံးတဲ့ အမှုတွေကိုလဲ ဖော်ပြထားပါတယ်။

အာရှ လူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင်ရဲ့ စိုးရိမ်ပူပန်မှုကို ပြောခွင့်ရ ပုဂ္ဂိုလ်တဦးက အခုလို ပြောပြခဲ့ပါတယ်။

“အာရှ လူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင်ရဲ့ အဓိက စိုးရိမ်ပူပန်မှုကတော့ သက်ဆိုင်ရာ အရာရှိတွေကြောင့် အချုပ်ခန်းနဲ့ အကျဉ်းထောင်တွေမှာ သေဆုံးမှုတွေ၊ နှိပ်စက်ညှဉ်းပမ်းမှုတွေ ခဏခဏ ဖြစ်လာနေတာပါပဲ။ နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားတွေသာ မကဘဲနဲ့ သာမန်လူထုတွေ၊ သာမန် ရာဇဝတ်မှုတွေမှာလဲ ဒီလို အဖြစ်အပျက်တွေ ခဏခဏ ဖြစ်လာနေတာကို တွေ့ခဲ့ရပါတယ်။ ဒီထက်ပိုပြီး စိုးရိမ်စရာ ကောင်းတာက သက်ဆိုင်ရာ အရာရှိတွေကြားမှာ ဒီလို လက်လွန်ခြေလွန် ဖြစ်ပျက်နေတာတွေရဲ့ အကျိုးဆက်တွေကို တရားဥပဒေ

စိုးမိုးမှု မရှိတဲ့ အခြေအနေတွေ၊ အကျဉ်းသားတွေ ရင်ဆိုင်နေရတဲ့ အခြေအနေတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အစိုးရဘက်က အလေးထားမှုမရှိတာပါ။ ဒါကြောင့် တရားမဲ့ ကျူးလွန်နေတဲ့ အရာရှိတွေကို လွှတ်ပေး ထားတာတွေ၊ သာမန်ရဲဝန်ထမ်းတွေက သာမန်အမှုအခင်းမျိုး ကျူးလွန်တဲ့ သာမန်ပြည်သူတယောက်ကို ဒီလို ရိုက်သတ်မှုတွေကို ဖော်ထုတ်ဖို့ မောင်လင်းလင်းနိုင်တို့၊ ကိုထွေးမောင်တို့ သေဆုံးခဲ့တဲ့ အဖြစ်အပျက်တွေဟာ နမူနာကောင်းတွေလို့ဆိုနိုင်ပါတယ်။”

ဒါအပြင် ပြည်ထဲရေး ဌာနကိုလိပ်မူထားတဲ့ အရေးပေါ် မေတ္တာရပ်ခံချက်မှာ ဒီအမှုတွေကို စုံစမ်းဖော်ထုတ်ပေးရမယ်၊ ထိုက်သင့်တဲ့ အပြစ်ပေး အရေးယူတာတွေ လုပ်ရမယ်လို့လဲ တောင်းဆို ထားပါတယ်။ ဒီလို လူသေမှုတွေနဲ့ ပတ်သက်ပြီး အာရှလူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင်က တောင်းဆိုတဲ့အခါ ဘယ်တုန်းကမှ သက်ဆိုင်ရာ ဝန်ကြီးဌာနတွေဆီကနေ တရားဝင် တုန့်ပြန်မှုတွေ မရဘူးခဲ့ပေမဲ့ သက်ဆိုင်ရာက သတိပြုမိပြီး အရေးယူ ဆောင်ရွက်ဖို့ မျှော်လင့်တဲ့အကြောင်းလဲ ပြောပါတယ်။

အခုလို စာထုတ်ပြန်ခြင်းကြောင့် အနည်းဆုံးတော့အစိုးရအရာရှိတွေဘက်ကသတိထားမိပြီး လိုအပ်တဲ့ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုတွေ၊ အရေးယူ ဆောင်ရွက်မှုတွေဖြစ်ပေါ်လာစေဖို့မျှော်လင့်ပါတယ်။ ဒီလို ဖြစ်ပေါ်လာဖို့ အလားအလာ နည်းပေမဲ့ သေဆုံး ခဲ့ရသူတွေ မိသားစုတွေ ဖြေသာနိုင်မဲ့ အခြေအနေကို မျှော်လင့်ပါတယ်လို့ အာရှလူ့အခွင့်အရေး ကော်မရှင်ရဲ့ ပြောခွင့်ရပုဂ္ဂိုလ် ပြောဆိုခဲ့ပါတယ်။

3. မြန်မာနိုင်ငံတွင်း လူ့အခွင့်အရေးလှုပ်ရှားသူများ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခံရခြင်းအပေါ် AHRC ကြေညာချက်ထုတ်ပြန်
— ဇွန်အိုအေ၊ ၁၅ ဇွန် ၂၀၀၇

ပြီးခဲ့တဲ့သီတင်းပတ်တွေအတွင်း မြန်မာနိုင်ငံတွင်းမှာ စစ်အစိုးရ အားပေးအားမြှောက်ပြုထားတဲ့ အဖွဲ့အစည်းတွေနဲ့ လူစုတွေက လူ့အခွင့်အရေးလှုပ်ရှားသူတွေကို အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်တာ၊ ဖမ်းဆီးတာတွေ လုပ်နေတာနဲ့ ပတ်သက်လို့ AHRC အာရှလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်က ဒီကနေ့ ဇွန်လ ၁၅ ရက်နေ့ နေ့စွဲနဲ့ ကြေညာချက် တစ်စောင် ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါတယ်။ အကြောင်းစုံကို မခင်ဖြူထွေးက တင်ပြထားပါတယ်။

အခုလို ကြေညာချက်ထုတ်ပြန်တာနဲ့ပတ်သက်လို့ AHRC အာရှလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်မှာ မြန်မာနိုင်ငံကိစ္စကို ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်နေတဲ့ ရှေ့နေ ဦးမင်းလွင်ဦးက အခုလို ရှင်းပြပါတယ်။

“ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေးကို ထိခိုက်တယ်ဆိုပြီးတော့ အရိုက်အနှက်ခံရတဲ့လူတွေကို ၅၀၅ (ခ)၊ (ဂ) နဲ့တရား စွဲတယ်။ ရိုက်နှက်တဲ့သူတွေကိုလည်း ဒီ ရပ်ရွာဆူပူအောင် လုပ်တယ်ဆိုတာနဲ့ စွဲပါ။ ဒါဆိုလို့ရိုက် နှစ်ဦးနှစ်ဖက် မျှမျှတတရှိတယ်။ အခုတော့ အရိုက်ခံရတဲ့ သူတွေကိုပဲ ၅၀၅ (ခ)၊ (ဂ) နဲ့ အရေးယူထားပြီးတော့ ဒီအရိုက်ခံ ထားရတဲ့ သူတွေက ပြန်လည်ပြီးတော့ တရားစွဲတဲ့ အမှုမှာတောင်မှ သူတို့ အနေနဲ့ သာမန်နာကျင်စေမှု လောက်ပဲ အမှုတွေ ခွင့်ပြုတယ်။ အဓိက တာဝန်ရှိတဲ့ သူတွေကို အမှုကနေဖယ်ထုတ်ထားတာကို ကျနော်တို့ တွေ့ရတယ်။ ဒါကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံရဲ့ တရားစီရင်ရေး စနစ်က အာဏာပိုင်တွေအတွက်က တစ်မျိုး၊ ပြည်သူတွေ အတွက်ကျတစ်မျိုးဆိုတာမျိုး ဖြစ်နေတယ် ဆိုတာကို နိုင်ငံတကာကသိရအောင် ကျနော်တို့က အခုလို ကြေညာချက် ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်း ဖြစ်တယ်။”

ဟင်္သာတမြို့မှာ လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်သူ

ပြီးခဲ့တဲ့ဧပြီလက ဟင်္သာတမြို့မှာ လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်သူအချို့ကို စစ်အစိုးရထောက်ခံအားပေးထားသူ လူတစ်စုက အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်ခဲ့သလို အဲဒီတိုက်ခိုက်ခံရမှုအတွင်း လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်သူနှစ်ဦး အပြင်းအထန် ဒဏ်ရာရရှိခဲ့ယုံသာမကဘဲ အကြမ်းဖက်မှုတွေနဲ့ ရပ်ရွာ မတည်မငြိမ်ဖြစ်အောင်လုပ်တယ်လို့ အာဏာပိုင်တွေက သူတို့ကိုပြန်စွပ်စွဲပြီး လူ့အခွင့်အရေးလှုပ်ရှားသူ စုစုပေါင်း ၆ ဦးကို ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခဲ့ပါတယ်။

အလားတူပဲ ပြီးခဲ့တဲ့လက ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်လွတ်မြောက်ရေးလှုပ်ရှားမှုတွေအတွင်း ငြိမ်းချမ်းစွာ ဝတ်ပြုဆုတောင်းခဲ့ကြတဲ့ လှုပ်ရှားသူ ၆၀ ကျော်ကို စစ်အစိုးရအားပေးထောက်ခံထားသူတွေက ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခဲ့ကြပါသေးပါတယ်။ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်လွတ်မြောက်ရေး လှုပ်ရှားမှုအတွင်းပါဝင်ခဲ့တဲ့ လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်သူ မစုစုနွေးကို ကျန်းမာရေးအခြေအနေကြောင့် ပြန်လွတ်ပေးခဲ့ပေမယ့်လည်း ကျန်တဲ့သူတွေကိုတော့ အခုထိဆက်လက်ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းထားတုန်းပဲဖြစ်ပါတယ်။ အခုလို လူ့အခွင့်အရေးလှုပ်ရှားသူတွေကို အကြမ်းဖက်တိုက်ခိုက်တာ၊ မတရား ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းနေတာတွေနဲ့ပတ်သက်လို့ တာဝန်ရှိသူတွေအနေနဲ့ အမြန်ဆုံး အရေးယူဆောင်ရွက်ပေးဖို့ AHRC က တောင်းဆိုပါတယ်။

“ကျနော်တို့အနေနဲ့ နောက်ဆုံးရရှိတဲ့ သတင်းအချက်အလက်တွေရယ်၊ နောက်ပြီးတော့ ဒီလိုမျိုးတရားဥပဒေမဲ့ ဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်းခြင်းခံရတဲ့ကိစ္စရပ်တွေကို အမြန်ဆုံး အရေးယူဆောင်ရွက်ပေးဖို့အတွက်နိုင်ငံတော် တရားသူကြီးချုပ်၊ နောက်ပြီးတော့ ဝန်ကြီးချုပ်၊ နောက် ကျနော်တို့ ကုလသမဂ္ဂ လက်အောက်ခံအဖွဲ့အစည်း၊ နောက်ပြီးတော့တစ်ခါ လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်မြှင့်တင်ရေး စောင့်ကြည့်လေ့လာတဲ့အဖွဲ့တွေကို ကျနော်တို့ စာပို့ပြီးတော့ မြန်မာနိုင်ငံက တရားသူကြီးချုပ်ဆီကို ရေးသားစာပို့ပေးဖို့ ကျနော်တို့ တိုက်တွန်းနိုးဆော်ထားတာ ဖြစ်ပါတယ်။”

AHRC အာရှလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်မှာ မြန်မာနိုင်ငံကိစ္စကို ကိုင်တွယ်ဆောင်ရွက်နေတဲ့ ရှေ့နေ ဦးမင်းလွင်ဦးက ပြောသွားခဲ့တာဖြစ်ပါတယ်။

မြန်မာစစ်အစိုးရဟာ တရားဥပဒေကို ကာကွယ်နေသယောင် ပြောဆိုနေပေမယ့် တကယ်လက်တွေ့မှာတော့ ပြည်ထောင်စု ကြံ့ခိုင်ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့တွေအပါအဝင် စစ်အစိုးရထောက်ခံအားပေးထားတဲ့အဖွဲ့တွေနဲ့ ပြည်သူတွေ အကြား အကြမ်းဖက်မှုတွေဖြစ်အောင် အဓိက လုပ်နေတဲ့သူဖြစ်တယ်လို့ AHRC ရဲ့ ကြေညာချက်ထဲမှာ ဖော်ပြထားပါတယ်။

4. ငြိမ်းချမ်းစွာ ဝတ်ပြုဆုတောင်းသူများကိုဥပဒေမဲ့ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်စစ်ဆေးခြင်းနှင့် ပတ်သက်သည့် ဥပဒေပိုင်းဆိုင်ရာ သုံးသပ်ချက်များ
— မင်းလွင်ဦး၊ မြန်မာနိုင်ငံရှေ့နေများကောင်စီအဖွဲ့ဝင်

ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည် နှင့် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများလွတ်မြောက်ရေးအတွက် ဘုရားများတွင် ဝတ်ပြု ဆုတောင်းသည့်လှုပ်ရှားမှုများကိုမေလ ၁ ရက်နေ့မှ စတင်၍ မြန်မာနိုင်ငံအဝှမ်းတလကြာ ပြုလုပ်ခဲ့ ကြရာ ပြည်သူများဟု ပြောဆိုသည့် အာဏာပိုင်များနောက်ခံပြုထားသည့် ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ဖွံ့ဖြိုးရေး အဖွဲ့ဝင်များနှင့် ထပ်မံဖွဲ့စည်းထားသည့် စွမ်းအားရှင်ဆိုသည့် သူများကဖမ်းဆီး၍ စစ်ကြောရေးစခန်းများသို့ပို့ဆောင်ခြင်းကို ခံခဲ့ရသည်။

မေ(၁၉) ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်၏ (၆၂)နှစ်မြောက် မွေးနေ့ပွဲအခန်းအနားများကိုလည်းနအဖအာဏာပိုင်များနှင့် ကြံ့ဖွံ့များကအကြမ်းဖက်နှောက်ယှက်ခဲ့ကြသည်။ ရန်ကုန်အဖွဲ့ချုပ်ရုံး၌ ကျင်းပသော မွေးနေ့အခန်းအနားကို ခြိမ်းခြောက်ရန် စသည့်အနေဖြင့် အနီးရှိယုဇန ဟော်တယ်ဝင်းအတွင်း၌ တုတ်များကိုင်ဆောင်ထားသော စွမ်းအားရှင်ဆိုသူ အကြမ်းဖက်သမား အင်အား(၁၀၀)ကျော်၊ ရေတာ ရှည်လမ်းတွင် စွမ်းအားရှင်များကို အပြည့်

တင်ဆောင်ထားသော ခိုင်နာမော်တော်ယာဉ် အစီး(၃၀)အပါအဝင် စစ်ကားများကို စီစဉ်နေရာ ချထား ခဲ့သည်။ အဆိုပါမွေးနေ့အခန်းအနားသို့ တက်ရောက်ရန်လာသည့် မင်္ဂလာဒုံမြို့နယ်မှ အဖွဲ့ချုပ် ပါတီဝင် များ၏ မော်တော်ယာဉ်ကို မယက၊ ရယက၊ ကြံ့ဖွံ့၊ မီးသတ်နှင့် ရဲများက တားဆီးပိတ်ဆို့ပြီး ယာဉ်မောင်း လိုင်စင်ကို သိမ်းဆည်းခဲ့သည်။ ဒေါ်ပုံမြို့နယ် အဖွဲ့ချုပ်မှ စည်းကော်မတီဝင် ဦးကြင်လှိုင် ခေါင်းဆောင်သည့် ပါတီဝင် (၃)ဦးကိုလည်း အင်အား(၅၀)ခန့်ရှိ စွမ်းအားရှင်ဆို သူများက လမ်းခု လတ်၌ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။ ကျိုက္ကဆံ စစ်ကြောရေးစခန်း၌ တနေ့တာစစ်ဆေးမေးမြန်းပြီး ညနေပိုင်းတွင် ပြန်လွှတ်ပေးခဲ့သည်။

မကွေးတိုင်းအောင်လံမြို့နှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်း ရွှေဘိုမြို့တို့တွင် ပြုလုပ်ခဲ့သည့် မွေးနေ့အခန်းအနားများကို ကြံ့ဖွံ့အဖွဲ့ဝင်များက လေးဂွများဖြင့်ပစ်ခတ်ခဲ့ သဖြင့် အောင်လံအဖွဲ့ချုပ်အတွင်းရေးမှူး ဦးဝင်းမြင့် ဒဏ်ရာ ရရှိခဲ့သည်။ မိတ္ထီလာမြို့တွင် ကျင်းပသည့် မွေးနေ့အခန်းသို့ လာရောက်ခဲ့သည့် ဝမ်းတွင်းမြို့နယ် အဖွဲ့ချုပ် လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ် ဦးလှအောင်နှင့် စည်းကော်မတီဝင်(၂)ဦးကို မိတ္ထီလာ ခယကအတွင်းရေးမှူး နှင့်အဖွဲ့က မြို့တွင်းသို့မဝင်နိုင်ရန် တားဆီးပိတ်ပင်ခြင်းခံခဲ့ရသည်။

ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်လွတ်မြောက်ရေး လှုပ်ရှားခဲ့သဖြင့် မေလအတွင်း၌ ဖမ်းဆီးခဲ့သူတချို့ကို ပြည်တွင်းပြည်ပ ဖိအားပေးမှုများကြောင့် နအဖက ပြန်လည်လွှတ်ပေးခဲ့ရသည်။ ဘားလမ်း မူဆလင်ကုသိုလ်ဖြစ်ဆေးရုံတွင် ဆေးကုသခံနေသော မစုစုနွေးကို ဇွန်လ (၇)ရက်နေ့တွင်လည်းကောင်း၊ (၄၆)ဦးကို ဇွန်လ (၂၇)ရက်နေ့တွင် လည်းကောင်း၊ ရွာသာကြီး စိတ္တဇဆေးရုံတွင် ချုပ်နှောင်ထားသောကိုထွန်းထွန်းကို ဇွန်လ(၂၉)ရက် နေ့တွင် လည်းကောင်း ပြန်လည်လွှတ်ပေးခဲ့သည်။ သို့သော် ဇွန်လ(၁၉)ရက်နေ့မှစ၍ ကျိုက္ကဆံ စစ်ကြောရေးစခန်း၌ အစာငတ်ခံဆန္ဒပြနေသော မဖြူဖြူသင်းကိုမူ နိုင်ငံတကာက ဖိအားပေးတောင်းဆိုမှုများ ကြောင့် ဇူလိုင်လ ၂ ရက်နေ့ ၂၃ နာရီအချိန်တွင် ပြန်လွှတ်ပေးခဲ့သည် (နိုင်ငံရေးအံ့တူမှုကော်မတီမှ လစဉ်ထုတ်ပြန်သည့် သတင်းသုံးသပ်ချက်များ နှင့် အစီရင်ခံစာများ၊ စွမ်းအားရှင်များ၏ ဖွဲ့စည်းမှုစာရင်းများ)။

တဆက်တည်းမှာပင် ဖမ်းဆီးမှုများမပြုတော့သော်လည်း ဇွန်လအတွင်း နအဖက အဖွဲ့ချုပ် ပါတီဝင် များ အပေါ် ကိုယ်ထိလက်ရောက် ကျူးလွန်မှုများနှင့် တားဆီး နှောက်ယှက်ဖမ်းဆီးမှုများကို ဆက်လက် ပြုလုပ် ခဲ့သည်။ ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နှင့် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ လွတ်မြောက်ရေးအတွက် ရန်ကုန်တိုင်း အတွင်း ဇွန်လ (၂)ရက်နေ့၊ ဇွန်လ(၆)ရက်နေ့၊ ဇွန်လ(၈)ရက်နေ့၊ ဇွန်လ(၁၁)ရက်နေ့နှင့် ဇွန်(၂၀)ရက်နေ့များတွင် ဝတ်ပြု ဆုတောင်းခဲ့ကြသည့်အဖွဲ့ချုပ် အမျိုးသမီးများ နှင့် ပါတီဝင်များအား နအဖအာဏာပိုင်များ၊ ကြံ့ဖွံ့များနှင့် ဂေါပက အဖွဲ့ဝင်များက တားဆီးနှောက်ယှက်မှုများပြုလုပ်ခဲ့ကြသည်။ ဇွန်လ(၁၅)ရက်နေ့ မန္တလေးတိုင်း မတ္တရာမြို့နယ် အဖွဲ့ချုပ်၏ ဝတ်ပြုဆုတောင်းပွဲမှ ပြန်လာသူများအနက် မတ္တရာမြို့နယ် အဖွဲ့ချုပ် ပြည်သူ့ လွှတ်တော်စားလှယ် ဦးသန်းလွင်(၇၀နှစ်)၏ မျက်နှာကို စွမ်းအားရှင်အမည်ခံ အကြမ်းဖက်သမားတဦးက သံလက် သီးဖြင့် ထိုးခဲ့သဖြင့် နှာခေါင်းရိုးကျိုးသွားပြီး မန္တလေးတိုင်းဆေးရုံကြီး၌ ခွဲစိတ်ကုသခဲ့ရသည်။ ကြံ့ဖွံ့အဖွဲ့ဝင်များက ဆေးရုံပေါ်အထိ အနီးကပ်စောင့်ကြည့်နေသဖြင့် စိတ်အနှောက် အယှက် ဖြစ်ခဲ့ရသည်ဟု မိသားစုဝင်များကပြည်ပသတင်းဌာနများသို့ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခဲ့သည်။

စစ်ကြောရေးစခန်းများ

နအဖ စစ်အစိုးရလက်ထက်တွင် ပြည်တွင်းလုံခြုံရေးကို အကြောင်းပြု၍ တပ်မတော်ထောက်လှမ်းရေးက စစ်ကြောရေး စခန်းများစွာကိုတိုးချဲ့ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများ နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဖမ်းဆီးသည့် သူများကို ဦးစွာ စစ်ဆေး မေးမြန်းရန်ပို့ဆောင်သည့် နေရာများသည် ကျိုက္ကဆံစစ်ကြောရေးစခန်း၊ မရမ်းကုန်းမြို့နယ်အတွင်း ရှိအောင်သပြေ စစ်ကြောရေးစခန်း နှင့် မင်္ဂလာဒုံစစ်ကြောရေးစခန်းတို့ဖြစ်သည်ကို ဖမ်းဆီးခံရသူများ၏ ထုတ်ဖော် ပြောဆိုချက်များ အရသိရှိရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းလက်ရှိလိုက်နာကျင့်သုံးလျက်ရှိသည့် ပြဌာန်းဥပဒေများကထိုကဲ့သို့သော ပြည်သူ့အမည်ခံ ပြည်ထောင်စုကြံ့ခိုင်ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့နှင့် ၎င်းအဖွဲ့ကနောက်ခံပြုပေးထားသည့် ပြည်သူ့စွမ်းအားရှင်ဆိုသူတို့က ငြိမ်းချမ်းစွာ ဝတ်ပြုဆုတောင်းသူများကို ယခုကဲ့သို့ ဖမ်းဆီးပြီး ကျိုက္ကဆံစစ်ကြောရေးစခန်း၊ အောင်သပြေ စစ်ကြောရေးစခန်း၊ မင်္ဂလာဒုံ စစ်ကြောရေးစခန်း များသို့ဘာကြောင့် ပို့ဆောင်ရသနည်း။ ထိုကဲ့သို့ ပို့ဆောင်နိုင်ရန်

ပြဋ္ဌာန်းဥပဒေများကခွင့်ပြုထားပါသလား။ အဆိုပါစစ်ကြောရေးစခန်းများသည် မည်သူတို့၏ စီမံခန့်ခွဲအုပ်ချုပ်မှု အောက်တွင်ထားရှိသလဲဆိုသည်တို့ကို ဆန်းစစ်ရန်လိုလားပေသည်။

စစ်ကြောရေးစခန်းများ သည် ယခင်က တပ်မတော်ထောက်လှမ်းရေး၏စီမံခန့်ခွဲမှု လက်အောက်တွင် ထားရှိခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပြီး၊ ယခုအခါ ဗိုလ်ချုပ်ခင်ညွန့်၏ တပ်မတော်ထောက်လှမ်းရေးဌာန ကို ဖျက်သိမ်းပြီး၊ စစ်ဖက် ဆိုင်ရာလုံခြုံရေး အဖွဲ့၏ လက်အောက်တွင် ပြောင်းလဲထားရှိသည်ကိုတွေ့ရသည်။ ထိုကဲ့သို့သာမန်ပြည်သူများကို ဖမ်းဆီးပြီး စစ်ကြောရေးစခန်းများသို့ပို့ဆောင်ခြင်းကို ဥပဒေက ခွင့်ပြုထားခြင်း၊ ရှိမရှိ နှင့်ပတ်သက်၍

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းယနေ့လိုက်နာကျင့်သုံးလျက်ရှိသည့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေ နှင့် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေများ၊ အထူးဥပဒေများအရင်း လူတစ်ဦးကို တရားရုံး၏ အခွင့်အာဏာမရဘဲ မည်သူမျှ မဖမ်းဆီးနိုင်ပေ။

ပြည်တွင်းပြည်ပ စစ်မက်ပြိုင်ကျူးကျော်သည့်အန္တရာယ်ကိုကာကွယ်ရန်အတွက် တပ်မတော်ကို ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ထားပြီး၊ ပြည်တွင်းလုံခြုံရေးတာဝန်နှင့်ပတ်သက်၍ မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းတည် ထောင်ထားသည်။

နိုင်ငံတော်၏ လုံခြုံရေးကိုအဓိကတာဝန်ယူဆောင်ရွက်နေသည့် မြန်မာနိုင်ငံရဲတပ်ဖွဲ့ဝင် အနေဖြင့် ရဲအရေးပိုင် သည့် အမှုမှတစ်ပါး၊ သာမန်ပြည်သူများကို အလွယ်တကူဖမ်းဆီးနိုင်ပေ။ ဥပဒေကလဲခွင့်ပြုထားပေ။ အထူးဥပဒေများအရ လူတစ်ဦးကို ဖမ်းဆီးနိုင်သည့် တရားစွဲအဖွဲ့အစည်းများမှာ၊ အကောက်ခွန်အရာရှိ နှင့် လူဝင်မှုကြီးကြပ်ရေးအရာရှိတို့ ဖြစ်ပြီးလူတစ်ဦးကိုဖမ်းဆီးထားပါကလည်း ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေများအရ တရားရုံးသို့ ၂၄ နာရီအတွင်း တရားစွဲဆိုတင်ပို့ရသည်သာဖြစ်သည်။

သာမန်အားဖြင့် ပြည်သူတစ်ဦးကို ရဲကဖမ်းဆီးနိုင်ပြီး ထိုသို့ဖမ်းဆီးရာတွင်လည်း ရဲအရေးပိုင်ခွင့်ရှိသောအမှု (cognizable offence) ထောင်ဒဏ် ၃ နှစ် နှင့်အထက် အပြစ်ပေးနိုင်သည့်ပြစ်မှု ဖြစ်လျှင် ဝရမ်းမပါ ဘဲရဲအရာရှိကဖမ်းဆီးနိုင်သည် (ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၊ စ)။ ထောင်ဒဏ် ၃ နှစ်အောက် အပြစ်ပေးနိုင်သည့် ပြစ်မှုများကို ကျူးလွန်သူများကို ရဲက မည်ကဲ့သို့ဖမ်းဆီးအရေးယူရမည်၊ ဆောင်ရွက်ရမည်ကို လည်း ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေတွင်အတိအကျပြဋ္ဌာန်းထားရှိသည်။

ရဲအရေးမပိုင်သောအမှု (non-cognizable offence) ကိုတစ်ဦးက ရဲစခန်းတွင် သတင်းပေးတိုင်ကြား သည့်အခါ ရဲစခန်းမှူးက တိုင်ကြားသူပေးသည့်သတင်းအကျဉ်းချုပ်ကို ရဲစခန်းမှတ်ပုံတင် စာအုပ်တွင် ရေးမှတ်၍ သတင်းပေး တိုင်ကြားသူကိုစီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိသည့်တရားရုံးတွင် တိုက်ရိုက်တရားစွဲဆိုရန် ညွှန်ကြား ရမည် (ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၅၅ (၁))။ မည်သည့်ရဲအရာရှိကမျှ အခွင့်အာဏာရှိသည့် တရားရုံး၏ အမိန့်တစ်ခုတရားမရဘဲ စုံထောက်ခြင်း၊ စုံစမ်းမေးမြန်းခြင်း(investigate)ကိုမလုပ်နိုင်သည့်အပြင်၊ ၎င်းအခွင့်အမိန့် ရလျှင်လည်း ဝရမ်းမပါဘဲ ဖမ်းဆီးခွင့် အမိန့်အာဏာကို ချန်လှပ်၍ ရဲအရေးပိုင်သည့်အမတ်ကြွင် ဆောင်ရွက်သကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်ရမည်ဟု အတိအကျ ပြဋ္ဌာန်းထားသည် (ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၅၅ (၂)(၃))။

စုံစမ်းထောက်လှမ်းမှုဆိုသည့်စကားရပ်တွင် ရဲအရာရှိတစ်ဦးသို့မဟုတ် ရာဇဝတ်တရားသူကြီးက အာဏာ အပ်နှင်း ခြင်းခံရသည့် ရာဇဝတ်တရားသူကြီးတစ်ဦးမဟုတ်သူတစ်ဦးက ဤဥပဒေနှင့် အညီ သက်သေခံချက်များစုဆောင်းရန် အတွက်ပြုလုပ်သည့်ဆောင်ရွက်ချက်အားလုံးပါဝင်သည် (ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၊ ၅)။ ဆိုလိုသည်မှာ ရဲအရေးမပိုင် သည့်အမှုများတွင် သတင်းပေးတိုင်ကြားသူသည် သက်ဆိုင်ရာ တရားရုံးသို့ တိုက်ရိုက်လျှောက်ထား တိုင်ကြားရမည်ဖြစ်ပြီး၊ အဆိုပါ တရားရုံး၏အမိန့်ဖြင့်သာ ရဲအရာရှိ အနေဖြင့် စုံစမ်းမေးမြန်း စစ်ဆေးနိုင်သည့် အခွင့်အာဏာကိုရရှိသည်။ ထိုသို့ မဟုတ်ပါက ပြည်သူတစ်ဦးကို အကြောင်းမဲ့ စစ်ဆေးမေးမြန်းနိုင်သည့်အခွင့် အာဏာ ရဲတို့တွင်မရှိဟူသည့်အဓိပ္ပါယ် ပင်ဖြစ်သည် (ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၂(၁))။ အထက်ပါ အချက်အရစုံစမ်းခြင်း၊ စုံထောက်ခြင်းကို ပြစ်မှုဆိုင်ရာတရားရုံး သို့မဟုတ် ရဲအရာရှိ မဟုတ်သူက ဆောင်ရွက်ခြင်း

ဖြစ်လျှင်ထိုသူသည်ဝရမ်းမပါဘဲဖမ်းဆီးခွင့်အာဏာကို ချန်လှပ်၍ ဤကျင့်ထုံးဥပဒေအရ ရဲစခန်းမှူး သို့အပ်နှင်းသည့်အာဏာများကိုဆောင်ရွက်ရမည် (ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၂ (၂))။

ရဲအရေးပိုင်သောအမှုအတွက်ရဲစခန်းကတိုင်ချက်ရရှိသောအခါ ပထမသတင်းပေးတိုင်ချက်ကိုရဲကလက်ခံရယူ ပြီးနောက်ရဲစခန်းမှူး အနေဖြင့်ထိုအမှုကိုကိုယ်တိုင်ဖြစ်စေ၊ အခွင့်အာဏာရှိသော ရဲအရာရှိတစ်ဦးက ကို တာဝန်လွှဲအပ်၍ဖြစ်စေစုံစမ်းထောက်လှမ်းမှုကိုပြုကြရသည်။ စုံစမ်းထောက်လှမ်းခြင်း ပြုသော မည်သည့် ရဲအရာရှိမဆို သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော်သမတက အထူးအမိန့်ဖြင့် သတ်မှတ်သည့်အဆင့်ထက်မနိမ့်သော ရဲအရာရှိ တစ်ဦးသည်အဆိုပါအရာရှိ၏ ညွှန်ကြားချက်အတိုင်းဆောင်ရွက်လျက် အမှု၏အကြောင်းခြင်းရာ အဖြစ်အပျက် များကိုသိကျွမ်းသည်ဟုထင်မြင်ယူဆသောမည်သူ့ကိုမဆိုနှုတ်ဖြင့်စစ်မေးနိုင်သည် (ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၆၁(၁)/ ရဲလက်စွဲဒုတိယတွဲအပိုဒ် ၁၆၈၅)။

တရားခံအပေါ် အရေးယူဆောင်ရွက်ရန်လိုလောက်သော အကြောင်းရှိသည်ဟုတရားရုံးက ထင်မြင်ပါက တိုင်လျှောက် သည့် အမှုသည်သမ္မာန်မှုဖြစ်လျှင်တရားရုံးသည် တရားခံ ကိုသာမန်အားဖြင့် သမ္မာန်စာထုတ်ဆင့် ၍ ဆင့်ခေါ်ရမည်။တရားရုံးကဖမ်းဆီးခွင့်အမိန့်စာ (warrant) ထုတ်ဆင့်နိုင်သောအမှုတွင်ဝရမ်းစာထုတ်ဆင့် နိုင်သည်။

ဖမ်းဆီးရန်ဝရမ်း (arrest warrant)

ဝရမ်းဆိုသည်မှာတစ်စုံတစ်ယောက်သောသူကို တရားရုံးကအလိုရှိသဖြင့်ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်ခွဲစေရန် ရဲအရာရှိ တစ်ဦးကိုဖြစ်စေ၊ အခြားသူတစ်စုံတစ်ယောက်ကိုဖြစ်စေ၊ ဆင့်ဆိုသည့်အမိန့်စာဖြစ်သည်။ ဝရမ်းမှာရုံးက ထုတ်ဆင့် ရ၍ စာဖြင့်ရေးသားရပြီး ရုံး၏အကြီးအကဲလက်မှတ်ပါရှိရမည်ဖြစ်သည်။ ခုံရုံးဆိုပါက ခုံရုံးအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦး၏ လက်မှတ်ပါရှိရမည်ဖြစ်ပြီး ရုံးတံဆိပ်ရိုက်နှိပ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းဝရမ်းစာကိုထုတ်ဆင့်သည့်ရုံးမှ မဖျက်သိမ်း သမျှသို့မဟုတ် အတည်ပြုလုပ်မှုမရှိသမျှ အတောအတွင်းအတည်ဖြစ်ရမည် (ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၇၅)။

ဖမ်းဆီးခြင်း (arrest)

တရားစီရင်ရေးအဖွဲ့၊ ရဲနှင့်ဖမ်းဆီးမှုပြုသူတို့အားကူညီခြင်း မည်သူမဆို အကူအညီတောင်းခံလာလျှင် ပြစ်မှုကျူးလွန် သူအား ဖမ်းဆီးရန်တာဝန်ရှိသည့်အလျောက် ထိုသူကို ဖမ်းဆီးရာတွင်ဖြစ်စေ၊ လွတ်ထွက်မပြေးအောင်ပြုရာတွင် ဖြစ်စေ၊ ငြိမ်ဝပ်ပိပြားရေးမပျက်စေရန်တားမြစ်ကာကွယ်ရာတွင်ဖြစ်စေ၊ အများနှင့်သက်ဆိုင်သည့်ပစ္စည်းတစ်ခုခုကို ထိခိုက်ပျက်စီးအောင်အားထုတ်မပြုလုပ်သည်ကိုတားမြစ်ရာတွင် ကူညီရန်တာဝန်ရှိသည် (ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၄၂ (က) (ခ))။ ထိုသို့ကူညီရန်တာဝန်ရှိသော်လည်း အကန့်အသတ် နှင့်သာ လုပ်ဆောင် နိုင်သည်ကိုအောက်ပါအတိုင်းတွေ့ရှိရသည်။

ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းမဟုတ်သူကဖမ်းဆီးခြင်းနှင့်ကျင့်ထုံးများ

ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းမဟုတ်သူများသည် မည်သည့်အရပ်သားမဆို မိမိ၏မျက်မှောက်တွင် အာမခံပေးခွင့်မရသော ပြစ်မှုတစ်ခုခုကို ကျူးလွန်သူတစ်ဦးတစ်ယောက်က ဖြစ်စေ၊ ပြစ်မှုကျူးလွန်သူဟုကျေညာထားခြင်းခံရသူ တစ်ဦးတစ်ယောက်ကို ဖြစ်စေ ဖမ်းဆီးနိုင်သည်။ ထို့အပြင်ဖမ်းဆီးမှုကို အကြောင်းမဲ့ကြန်ကြာစေခြင်းမရှိဘဲ ရဲအရာရှိ လက်သို့ပို့အပ်ရမည် (ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၉ (၁))။ ထိုသူသည် ပြစ်မှုတစ်ခုခုကျူးလွန်သည်ဟု ယုံကြည်ရန် အကြောင်းမခိုင်လုံပါက ၎င်းအားချက်ခြင်းလွတ် ရမည် (ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၉ (၂))။ ရဲစခန်းမှူးသည် အထက်ပါအတိုင်း ရဲများကဖမ်းဆီးသည့်အမှုနှင့်ပတ်သက်၍ ၎င်းတို့က အာမခံပေးသည့်အတိုင်း လက်ခံသည်ဖြစ်စေ၊ လက်မခံသည်ဖြစ်စေ ယင်းပြစ်မှုများကို သက်ဆိုင်ရာတရားသူကြီးအဖွဲ့ထံအစီရင်ခံရမည် (ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၆၂)။ အထက်ဖော်ပြပါပြဌာန်းချက်အရ ပြည်သူ့အမည်ခံ စွမ်းအားရှင်အဖွဲ့ဝင်များ၊ ကြံ့ခိုင်ဖွံ့ဖြိုးရေး အဖွဲ့ဝင်များ အနေဖြင့် သာမန်ပြည်သူများအား အကြောင်းမဲ့ဖမ်းဆီးခြင်း မရှိသည်ကို အတိအလင်းတွေ့ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ ရဲအရာရှိတစ်ဦးကသာလျှင် ဖမ်းဆီးနိုင်ခွင့်ရှိကြောင်းနှင့် ဖမ်းဆီးရာတွင် လိုက်နာရမည့်အချက်အလက်များကို ဥပဒေက အတိအလင်းပြဌာန်းထားရှိသည်။ သို့သော် အဆို ပါဥပဒေ ပြဌာန်းချက်များကို အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများက လိုက်နာဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်း မရှိသည်ကိုလည်း တွေ့ရသည်။

ဖမ်းဆီးခြင်းဆိုင်ရာအထွေထွေပြဌာန်းချက်များ

- ရဲစခန်းမှူးသို့ မဟုတ်စုံထောက်မှုတစ်ခုကို ပြုနေသော ရဲအရာရှိသည် မည်သည့်လက်အောက်ရဲအရာရှိကိုမဆို တရားရုံး၏ ဖမ်းဆီးခွင့်အမိန့် မပါရှိဘဲ ဥပဒေနှင့်အညီ ဖမ်းဆီးခြင်းခံထိုက်သူတစ်ဦးကို ဖမ်းဆီးစေရန် အမိန့် ပေးနိုင်သည် (ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၅၆)။
- ဖမ်းဆီးရမိသူကို ရဲစခန်းသို့ ခေါ်ယူခြင်းနှင့် ပတ်သက်၍ ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၆၀ အရ ရဲအရာရှိက တရားရုံး၏ ဖမ်းဆီးခွင့်အမိန့် မပါဘဲ ဖမ်းဆီးသည့်အခါ၌ အာမခံပေးခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်း၍ ဤ ကျင့်ထုံးဥပဒေကို အခြေပြုပြီး ဖမ်းဆီးထားသူအား အကြောင်းမဲ့ ကြန့်ကြာစေခြင်းမရှိဘဲ ရဲစခန်းမှူးထံသို့ ခေါ်ဆောင်သွားခြင်း သို့မဟုတ် ပို့အပ်ခြင်းပြုရမည် (ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၆၀)။
- မည်သည့်ရဲအရာရှိကမျှ ဖမ်းဆီးခွင့်အမိန့် မပါဘဲ ဖမ်းဆီးရမိသူကို အမှုနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အခြေအနေ အရပ်ရပ်ကို အထောက်အထားပြု၍ ခရီးသွားချိန် မပါဘဲ (၂၄) နာရီထက်ကျော်လွန်၍ ချုပ်နှောင်ထားရ။ ဤကဲ့သို့ ချုပ်နှောင်ထားရန် အချိန်မှာလည်း ကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၆၇ အရ ၎င်းတရားခံအား ချုပ်နှောင်ထားပြီး စစ်ဆေးရန် လိုအပ်လျှင် တရားခံအား အနီးဆုံးတရားရုံးသို့ ပို့၍ ဆက်လက်ချုပ်နှောင်ထားခွင့် ရှိမိန် တောင်းခံ ၍ ယင်းအမိန့် ထုတ်ဆင့်ပေး သေးမှီ ဖမ်းဆီးသည့် နေရာမှ ရဲစခန်းသို့ သွားသည့် အချိန်နှင့် ထိုနေရာမှ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ တရားရုံးသို့ သွားသည့် အချိန်တို့ ကို နှုတ်ပယ်၍ တရားခံကို ၂၄ နာရီထက် ပို၍ ချုပ်နှောင်ထားခြင်း မပြုရပေ (ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၆၀)။

အထက်ဖော်ပြပါ ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပါ ပြဋ္ဌာန်းချက်များအရ ပြည်သူ့အမည်ခံစွမ်းအားရှင်များအနေဖြင့် လူတစ်ဦး တယောက်ကိုမူ ဖမ်းဆီးနိုင်သည့် အခွင့်အာဏာမရှိသည်ကို တွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများက အကူအညီတောင်းသဖြင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ ဝတ်ပြုဆုတောင်းသူများကို တားဆီးပိတ်ပင်၊ ဖမ်းဆီးရသည်ဆိုလျှင် ထိုကဲ့သို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်ကြောင်း မစုစုနွေးနှင့် ဝတ်ပြုဆုတောင်းသူများကို ခိုင်လုံသည့် အထောက်အထားများ ဖြင့်ပြသ ဖမ်းဆီးရမည်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ထိုသို့ လုပ်ဆောင်ခြင်းမဟုတ်ပဲ အဓမ္မဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်ခြင်းဖြစ်သည် ကိုလည်း တွေ့ရှိရသည်။ ထို့အပြင် ထိုသို့ ဖမ်းဆီးစဉ် မစုစုနွေးအား ဗွီဒီယိုရိုက်မှတ်တမ်းတင်နေသည်ကိုလည်း ဟန့်တား နောက်ယှက်သည့်အပြင် ကင်မရာကိုလည်း အတင်းအဓမ္မလှူခဲ့သည်။ ဥပဒေနှင့် အညီ ဖမ်းဆီးခြင်း မဟုတ်သည့် အပြင် ဖမ်းဆီးပြီးနောက် မစုစုနွေးအပါအဝင် ဖမ်းဆီးခံရသူများအား ရဲစခန်းသို့ ပို့ဆောင်ခြင်း မဟုတ်ပဲ စစ်ကြောရေး စခန်းများသို့ တိုက်ရိုက်ပို့ဆောင်ခြင်းမှာလည်း အာဏာပိုင်များက ခိုင်းစေခြင်းဖြစ် ကြောင်း ပိုမိုထင်ရှားစေသည်။ မဖြူဖြူသင်းကို သူမ၏ နေအိမ်တွင် လာရောက်ဖမ်းဆီးခေါ်ဆောင်သွားခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ဖမ်းဆီးခြင်းပြုပြီးနောက် ခေါ်ဆောင်သွားရမည့် နေရာသည် ရဲစခန်းဖြစ်သည် သို့သော် မဖြူဖြူသင်းကို ကျိုက္ကဆံစစ်ကြောရေးစခန်းတွင် ဖမ်းဆီး ချုပ်နှောင်စစ်ဆေးခဲ့သည်။

လူတစ်ဦးတယောက်အား ဖမ်းဆီးပြီးနောက် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများမပြီးဆုံးမှီ လိုက်နာရမည့် အချက်များ နှင့် ပတ်သက် ၍ လည်း ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေတွင် အတိအလင်း ပြဋ္ဌာန်းထားသည်။

- တစ်စုံတယောက်အား ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ထားသည့် ကိစ္စတွင် ရဲကကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၆၀ အရ သတ်မှတ် ထားသည့် ၂၄ နာရီအတွင်း စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု မပြီးဆုံးသေးသည့်အပြင် စွပ်စွဲချက်မှာလည်း ခိုင်လုံသည့် အခြေအနေတွင်ရှိပါက အနီးဆုံးတရားရုံးသို့ ဆက်လက်ချုပ်နှောင်ထား ခွင့်အမိန့် တောင်းခံရမည် (ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၆၇ (၁))။
- တရားရုံးက ၎င်းအမှုကို စီရင်ပိုင်ခွင့်ရှိသည်ဖြစ်စေ၊ မရှိသည်ဖြစ်စေ လိုအပ်သော ချုပ်နှောင်မှုကို ခွင့်ပြု နိုင်သည်။ စွပ်စွဲခံရသူအား စွဲဆိုထားသည့် အမှုသည် ထောင် ၇ နှစ်အောက် ချမှတ်နိုင်သော အမှုဖြစ်ပါက ရက် ၃၀ ထက် မပိုဘဲ ဆက်လက် ချုပ်နှောင်ထားနိုင်သည်။

ထိုကဲ့သို့ ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခွင့်ကို တရားရုံးများက ခွင့်ပြုရာတွင် အောက်ပါ တရားရုံးများလက်စွဲပါ ပြဋ္ဌာန်းချက် များကို တရားရုံးတရားသူကြီးများက လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန်လိုသည် သို့သော် ယခုကိစ္စတွင် ထိုကဲ့သို့ လုပ်ဆောင်ခြင်းမရှိပါ။

တရားရုံးများလက်စွဲ အပိုဒ် ၄၀၃ မှ ၄၁၁ အရ တရားရုံးတရားသူကြီးများ လိုက်နာရမည့် အဓိကအချက်များမှာ (၁) တရားရုံးရှေ့မှောက်သို့ တရားခံအား ခေါ်ဆောင်ခြင်းမရှိသမျှ အပြင် တရားခံအနေဖြင့် ဆက်လက်ချုပ် နှောင်ထားခွင့်အမိန့်မပေးသင့်ကြောင်း၊ အကြောင်းပြခွင့်မရှိသမျှ ဆက်လက်ချုပ်နှောင်ထားရန် အမိန့်မချမှတ်နိုင်၊

- (၂) အမှုတိုင်း၌ တရားခံအားချုပ်နှောင်ထားရမည့်နေရာကို တရားရုံး၏စာနှင့် ဆက်လက်ချုပ်နှောင်ထားခွင့် စာတို့တွင် သတ်မှတ်ဖော်ပြရမည်။
- (၃) စွပ်စွဲခံရသည့်တရားခံကို တရားရုံးသို့ တင်ပို့သည့်အခါ ထိုတရားခံအားရဲအချုပ်တွင် နေသည့်ကာလ၌ ဥပဒေနှင့်ညီမညီကို ယင်းတရားသူကြီးကသိအောင်စုံစမ်းရမည့်အပြင် ဥပဒေနှင့်မညီခဲ့လျှင်တိုင်းတရားသူကြီးထံအစီရင်ခံရမည် (ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၁၇၀)။

ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များ၊ တရားရုံးလက်စွဲပါပြဋ္ဌာန်းချက်များအရဆိုလျှင် လူတစ်ဦးကို ဖမ်းဆီးခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ တရားရုံး၏ ဖမ်းဆီးခွင့်အမိန့်ဖြင့်သော်လည်းကောင်း၊ ရဲအရေးပိုင်သည့် အမှုဖြစ်လျှင်သော်လည်းကောင်း ရဲစခန်း မှူးကတဆင့် တာဝန်ပေးသူက ဖမ်းဆီးနိုင်သည်။ ထိုသို့ဖမ်းဆီးပြီးက တရားရုံးသို့ ၂၄ နာရီအတွင်းတင်ပို့ပြီး ဆက်လက်ချုပ်နှောင်ခွင့် နှင့် စစ်ဆေးခွင့်ကို တောင်းခံရမည်ဖြစ်သည်။

ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်နှင့် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများလွတ်မြောက်ရေးအတွက်ဘုရားများတွင် ဝတ်ပြုဆုတောင်းသူများကို ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်စစ်ဆေးနေသည့် ကျိုက္ကဆံစစ်ကြောရေးစခန်း၊ အောင်သပြေစစ်ကြောရေးစခန်း နှင့် မင်္ဂလာဒုံစစ်ကြောရေးစခန်းတို့သည် စစ်ဖက်ဆိုင်ရာလုံခြုံရေးအဖွဲ့၏ စီမံခန့်ခွဲမှုအောက်တွင် အဓိကထားရှိခြင်းဖြစ်ရာ စစ်ဖက်မှ ယခုကဲ့သို့ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များကိုမျက်ကွယ်ပြုဆောင် ရွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်ကို အထင်အရှားတွေ့ရှိရသည်။ ပြည်သူအမည်ခံ စွမ်းအားရှင်ဆိုသူများသည်မြို့နယ်ကြီးဖွဲ့ အတွင်းရေးမှူးများက ဦးစီးပြီး ဖွဲ့စည်းပေးထားသည်ကိုလည်း အထောက်အထားများအရ ထင်ရှားစွာတွေ့ရှိခဲ့ ရသည်။ ယခုကဲ့သို့ လူတစ်ဦးအား အကြောင်းမဲ့ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်စစ်ဆေးခြင်းကို စစ်ဖက်ဆိုင်ရာလုံခြုံရေးအဖွဲ့ နှင့် ကြံ့ခိုင်ဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့ ပြည်သူအမည်ခံ စွမ်းအားရှင်အဖွဲ့ဝင်တို့က ဥပဒေမဲ့ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်ခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ အတွင်း တရားရုံးများ၊ ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များနှင့် တရားစွဲအဖွဲ့အစည်းများက အတိအလင်း လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များကို ကျော်လွန်၍ လုပ်ဆောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်ကြောင်း အထင်အရှား တွေ့ရှိ ရမည်ဖြစ်သည်။

ထို့အပြင် ဇွန်လ(၁၅)ရက်နေ့ မန္တလေးတိုင်း မတ္တရာမြို့နယ်အဖွဲ့ချုပ်၏ ဝတ်ပြုဆုတောင်းပွဲမှ ပြန်လာသူများ အနက် မတ္တရာမြို့နယ် အဖွဲ့ချုပ် ပြည်သူ့ လွှတ်တော်စားလှယ် ဦးသန်းလွင်(၇၀နှစ်)၏ မျက်နှာကို စွမ်းအားရှင် အမည်ခံ အကြမ်းဖက်သမားတစ်ဦးက သံလက် သီးဖြင့် ထိုးခဲ့သဖြင့် နှာခေါင်းရိုးကျိုးသွားပြီး မန္တလေးတိုင်း ဆေးရုံကြီး၌ ခွဲစိတ်ကုသခဲ့ရသည်။ အဆိုပါ သံလက်သီးဖြင့် ထိုးပြီးထွက်ပြေးသွားသည့်သူသည် မတ္တရာမြို့နယ် ကြံ့ခိုင်ဖွံ့ဖြိုးရေးရုံးအတွင်းသို့ ဝင်ရောက် ထွက်ပြေးသွားကြောင်း ဦးသန်းလွင်၏ သားဖြစ်သူ ဇော်မင်းလွင် နှင့် မြေးဖြစ်သူ အောင်ဇော်လင်းတို့ က လိုက်လံကြည့်ရှုခဲ့သဖြင့်သိရှိခဲ့သည်။

သံလက်သီးဖြင့် အထိုးခံရသော ဦးသန်းလွင်အား ရဲစခန်းသို့သွားရောက်သတင်းပို့ပြီး ဆေးရုံသို့သွားပြရာ ဘယ်ဘက်နှာရိုးကြီးပြီး မျက်လုံးအောက်ဒဏ်ရာရရှိထားကြောင်းနှင့် ဓါတ်မှန်ရိုက်ယူထားပြီး အခြေအနေသိ ရှိနိုင်ရန် ၁၆-၆-၂၀၀၇ ရက်နေ့တွင် ဆေးရုံသို့ပြန်လာရန် ချိန်းဆိုခဲ့ပါသည်။

ထို့နောက် ရရှိသည့် ဒဏ်ရာအခြေအနေများကြောင့် ၁၅-၆-၂၀၀၇ ရက်နေ့ညနေ ၂ နာရီခန့်တွင် မတ္တရာမြို့နယ် ရဲစခန်းသို့သွားရောက်အမှုဖွင့်ခဲ့ရာ ပရ/၄၀၁ ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ဥပဒေပုဒ်မ ၃၂၅ ဖြင့် ပထမသတင်းပေးတိုင်ချက်ဖွင့်လှစ်ပေးခဲ့ပါသည်။ ထိုသို့အမှုဖွင့်လှစ်ပြီးနောက် ရဲစခန်းမှူး ခင်မောင်သိန်းက အမှုလိုက်ရဲအရာရှိဇော်မင်းထွေးအား ရဲတပ်သား ၂ ဦးနှင့်အတူ မတ္တရာမြို့နယ် ကြံ့ခိုင်ဖွံ့ဖြိုးရေးရုံးအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ရှာဖွေရန် စေလွှတ်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင်စခန်းမှူး ဦးခင်မောင်သိန်းက လာရောက်အမှုဖွင့်လှစ်ခဲ့သည့် သူများ အနက် မြို့နယ်စည်း ဒုဥက္ကဋ္ဌ ဦးညိုကြီးကိုကျော်ဆွေ၊ နှင့် ဦးသန်းလွင်၏ မိသားစုအဖွဲ့ဝင်များအား လိုက်ပါသွားရန်ပြောသဖြင့် လိုက်သွားခဲ့သည်။ ကြံ့ဖွံ့ဖွံ့ရုံးသို့ မျက်မြင်သက်သေ ၃ ဦး နှင့်အတူ သွားရောက် ခဲ့သော်လည်း ရုံးရှေ့သို့အရောက်တွင် မြို့နယ်ကြံ့ခိုင်ဖွံ့ဖြိုးရေးရုံးအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခွင့်မရှိကြောင်း အမှုစစ် ရဲအရာရှိ ဇော်မင်းမင်းထွေးမှ ပြောဆို သည့်အတွက် ဦးသန်းလွင်အားသံလက်သီးဖြင့် ထိုးသွားသည့် တရားခံ ဖြစ်သူ အားဖမ်းဆီးနိုင်ခဲ့ခြင်းမရှိပါ။ သံလက်သီးဖြင့်ထိုးပြီး ထွက်ပြေးသည့် တရားခံအားဖမ်းဆီးရန်တာဝန်ရှိ ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များနှင့်အတူ လိုက်ပါသွားသည့်သူများကို ကြံ့ဖွံ့ဖွံ့ရုံးသို့ လာတိုင်းသည်ဆိုသည့် စွပ်စွဲချက်ဖြင့် ၂၆-၆-၂၀၀၇ ရက်နေ့တွင် မတ္တရာမြို့နယ်တရားရုံးသို့ ကြံ့ဖွံ့ဖွံ့ရုံးဝင် ဦးစန်းမင်းက တရားလိုပြုလုပ်၍ တရားရုံးသို့ ဦးတိုက်လျှောက်ထားတရားစွဲဆိုခဲ့သည်။ တရားရုံးမှ ဦးတိုက်

လျှောက်လွှာကြားနာပြီး ရဲစုံစမ်းစစ်ဆေးမှု ပြုလုပ်ရန် ပြစ်မှုဆိုင်ရာကျင့်ထုံးဥပဒေပုဒ်မ ၂၀၂ အရညွှန်ကြားခဲ့သည်။
ထိုသို့တိုင်ကြားခံရသူများမှာ-

၁။	ဦးညိုကြီး	၅။	မခင်မာကြီး
၂။	ကိုကျော်ဆွေ	၆။	မခင်မာလေး
၃။	ကိုညိုလေး	၇။	ကိုဉာဏ်စိန်
၄။	ကိုဇော်မင်းလွင်	၈။	ကိုညီညီတို့ဖြစ်ကြသည်။

ဦးသန်းလွင်မှ မတ္တရာမြို့နယ်ရဲစခန်းတွင် အမှုဖွင့်ထားသည့် တရားခံကိုဖမ်းဆီးရမိခြင်းမရှိသေးမှီ ကြံ့ဖွံ့အဖွဲ့ဝင်မှ ပြန်လှန်စွဲဆိုသည့်အမှုအား မတ္တရာမြို့နယ်တရားရုံးမှ အရင်စစ်ဆေးပြီး မျက်မြင်သက်သေများအား အပြစ်ပေး အရေးယူကာ ကြံ့ဖွံ့ နှင့် စွမ်းအားရှင်တို့ကျူးလွန်ခဲ့သည့် ရာဇဝတ်ပြစ်မှုအား ဖျောက်ဖျက်ရန်ကြိုးစားနေခြင်း ဖြစ်သည်ကို အထင်အရှားတွေ့ရှိလာရပြီဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းနေထိုင်သည့် သာမန်ပြည်သူလူထု၏ အသက်အိုးအိမ်စည်းစိမ်လုံခြုံရေးကို အကာအကွယ် ပေး ဆောင်ရွက်ရမည့် တရားရုံးများ၊ တရားစွဲအဖွဲ့အစည်းများ၊ ရဲတပ်ဖွဲ့ဝင်များအနေဖြင့် အာဏာပိုင် အဖွဲ့အစည်းများ၏ ညွှန်ကြားချက်များအတိုင်းလိုက်နာဆောင်ရွက်နေခြင်းဖြစ်ပြီး ပြည်သူများ၏လုံခြုံမှုကို မည်သို့မျှအကာအကွယ် ပေးနိုင်ခြင်း မရှိသည်ကိုတွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။

5. မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေပြုရေး၊ တရားစီရင်ရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေး တို့အပေါ်လေ့လာသုံးသပ်ခြင်း (အပိုင်း ၁)

— မရမ်းတလင်း

နောက်ခံသမိုင်းအကျဉ်း

မြန်မာနိုင်ငံသည် အရှေ့တောင်အာရှတွင် တည်ရှိပြီး အနောက်ဘက်တွင် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် နိုင်ငံ၊ အနောက် မြောက်ဘက်တွင် အိန္ဒိယ နိုင်ငံ၊ မြောက်ဘက်နှင့်အရှေ့မြောက်ဘက်တွင်တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံ၊ အရှေ့ဘက်တွင် လောနိုင်ငံ နှင့် အရှေ့တောင်ဘက်တွင်ထိုင်းနိုင်ငံတို့နှင့် နယ်မြေခြင်းထိစပ်နေသော နိုင်ငံ ဖြစ်သည်။ အကျယ်အဝန်း စတုရန်းမိုင်ပေါင်း ၂ သိန်း ၆သောင်းကျော် ရှိပြီး၊ လူဦးရေ(၅၂)သန်းခန့်(၂၀၀၆)ခုနှစ်ထိ ရှိသည်။ လူမျိုးစုများအားဖြင့် ကချင်၊ ကယား၊ ကရင်ချင်း၊ မွန်၊ မြန်မာ၊ ရခိုင်၊ ရှမ်း ဟူ၍ရှိပြီး မြန်မာအများစုဖြစ်သည်။ လူမျိုးစုခွဲ ၁၂၈ မျိုးလည်းစုပေါင်းနေထိုင်ကြသောနိုင်ငံဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံကိုယခင်က မိမိဒေသအလိုက် သက်ဦးဆံပိုင်စနစ်ဖြင့်အုပ် ချုပ်လာခဲ့ပြီး၊ ၁၈၂၄ ပထမ အင်္ဂလိပ်-မြန်မာ ပထမ စစ်ပွဲအပြီးမှစ၍ ၁၉၄၈ ခုနှစ်ထိအင်္ဂလိပ်ကိုလိုနီအုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် နှစ်ပေါင်း(၁၀၀)ကျော်နေခဲ့သည်။ ၁၉၄၂ မှ ၁၉၄၅ ခုနှစ်အတွင်းဂျပန်စစ်အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် ၃ နှစ်တာမျှရောက်ခဲ့သည်။ ၁၉၄၅ မှ ၁၉၄၈ အတွင်းပြန်လည် ထူထောင်ရေးကာလတွင်အင်္ဂလိပ်၏စက္ကူဖြူစီမံကိန်းဖြင့်ခေတ္တအုပ်ချုပ်သည်။ ၁၉၄၈ ခုနှစ်ဖေဖော်ဝါရီလ(၄)ရက်နေ့တွင် လွတ်လပ်ရေးရလာပြီး ၁၉၆၁ ခုနှစ်ထိ ပါလီမန်ဒီမိုကရေစီစနစ်ကျင့်သုံးပြီး ၁၉၆၂ မှ ၁၉၈၈ ထိ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ် လမ်းစဉ်ပါတီ ၏တပါတီစနစ်ကိုကျင့်သုံးခဲ့ပါသည်။ ၁၉၈၈ ခုနှစ်မှစ၍ ယနေ့အထိစစ်အုပ်ရေးစ နစ်ကိုကျင့်သုံးကာ ဥပဒေပြုရေး၊ တရားစီရင်ရေးစီမံခန့်ခွဲရေးကိစ္စအဝဝကိုစစ်တပ်မှ ချုပ်ကိုင်လျက်အုပ်ချုပ်နေပါသည်။

ဘုရင်စနစ်(သက်ဦးဆံပိုင်စနစ်) ၏ဥပဒေပြုရေး၊တရားစီရင်ရေး၊အုပ်ချုပ်ရေး

သမိုင်းတင်ပြီးကာလတွင်မြန်မာနိုင်ငံ၏အုပ်ချုပ်ရေးယန္တရားမှာသက်ဦးဆံပိုင်ဘုရင်စနစ်ဖြင့်အဓိကထားအုပ်ချုပ်လျက်ရှိ သည်။ ထိုစဉ်တောင်တန်းဒေသနှင့်မြေပြန့် ဒေသတွင်လည်းနယ်မြေအပိုင်းအလိုက်ကွဲပြားကာသူတလူ၊ ငါတမင်းအုပ်ချုပ် လျက်ရှိသည်။ မြန်မာ့သမိုင်းတွင်မြန်မာဘုရင်၏စစ်တပ်မှတိုင်းရင်းသားလူမျိုးကွဲများဖြစ်သည့် မွန်၊ ရခိုင်တို့နှင့် စစ်တိုက်ခြင်း၊ နယ်မြေလုခြင်း၊ သစ္စာခံစေခြင်းစသည်များသာတလျှောက်လုံးပြုလုပ်နေသည်ကိုတွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင်အာသံမဏိပူရ(ယခုအိန္ဒိယနိုင်ငံ)သို့စစ်ချီတက်တိုက်ခိုက်ခြင်း၊ တရုတ်မင်းနှင့်စစ်တိုက်ခြင်း၊ ယိုးဒယားသို့ နယ်ချဲ့ခြင်းများကိုတွေ့ရသည်။

သက်ဦးဆံပိုင်စနစ်တွင်ဘုရင်၏နတ်ထွက်စကားသည်ဥပဒေဖြစ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာဥပဒေတစ်ခုဖြစ်လာရန် ပိုင်းဝန်း ဆွေးနွေးခြင်းမရှိဘဲ ဘုရင်၏နတ်ထွက်စကားသည်ဥပဒေဖြစ်လာသည်။ တရားစီရင်ရေးတွင်ဖြတ်ထုံး၊ ဓမ္မသတ်၊ စသည်တို့ကိုအသုံးပြုကာစီရင်ဆုံးဖြတ်သည်။

ဘုရင်၏လွတ်ရုံးသည်အာဏာအရှိဆုံးနေရာဖြစ်သည်။ အယူခံခြင်းအမှုကိုလွတ်ရုံးမှအပြီးအပြတ်အဆုံးအဖြတ် ပေးသည်။ အုပ်ချုပ်ရေးတွင် ဘုရင်မှအရာထမ်းအမှုထမ်းများကိုခန့်အပ်၍ဘုရင်အမိန့်ကို နာခံရန်အုပ်ချုပ်သည် ကိုတွေ့ရသည်။

အင်္ဂလိပ်ကိုလိုနီခေတ် ဥပဒေပြုရေးတရားစီရင်ရေးအုပ်ချုပ်ရေး

အင်္ဂလိပ်တို့သည်အောက်မြန်မာနိုင်ငံကိုနှစ်ပေါင်း(၁၀၀)ကျော်အုပ်ချုပ်ခဲ့ပြီးအထက်မြန်မာနိုင်ငံကိုနှစ်ပေါင်း(၈၀)ခန့်အုပ် ချုပ်ခဲ့သည်။ ၁၈၂၄ တွင်စတင်ခဲ့သောအင်္ဂလိပ်-မြန်မာပထမစစ်ပွဲမှစတင်ပြီး ၁၈၈၅ ခုနှစ်သို့ရောက်သောအခါ တနိုင်လုံးကိုကျော့ ဘုရင်၏နေထိုင်အင်ပါယာစာရင်းသို့သွပ်သွင်းလိုက်သည်။ အင်္ဂလိပ်တို့သည်မြန်မာဘုရင် သီပေါ ကိုအိန္ဒိယနိုင်ငံသို့ဖမ်းစီးပို့ဆောင်ပြီး၊ အိန္ဒိယတွင်ကျင့်သုံးသောဥပဒေများကိုမြန်မာနိုင်ငံသို့တင်သွင်းလာသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်ဘုရင်ခံတစ်ဦးကိုခန့်အပ်ထားပြီး ဥပဒေပြုရေးကို ဘုရင်ခံ၏လွှတ်တော်အမတ်များကပြုလုပ်သည်။ တရားစီရင်ရေးကိုမူတစ်ဦးထိုင်စနစ်ဖြင့်တရားစီရင်ခဲ့သည်။ အုပ်ချုပ်ရေးတွင်နယ်ပိုင်၊ ဝန်ထောက်၊ အရေးပိုင်၊ မြို့ပိုင်၊ တောင်အုပ်စသဖြင့်ခန့်အုပ်အုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ တောင်တန်းဒေသနှင့်မြေပြန့်ကွဲပြားသောဥပဒေများလည်းရှိခဲ့သည်။

၁၉၃၉ ခုနှစ်တွင် ဒုတိယကမ္ဘာစစ် စတင်ခဲ့ပြီး ဂျပန်သည်မြန်မာနိုင်ငံကို၁၉၄၂ မှ ၁၉၄၅ ထိအုပ်ချုပ်ခဲ့သည်။ ဂျပန်ခေတ်ဥပဒေပြုရေးတရားစီရင်ရေးအုပ်ချုပ်ရေးမှာဂျပန်စစ်အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ဖြစ်သဖြင့် ဂျပန်စစ်တပ်အလိုကျစနစ် ဖြစ်သည်။ အုပ်ချုပ်ရေးတွင်ဒေါက်တာဗမော်အားအဓိပတိခန့်၍ အုပ်ချုပ်စေခဲ့သည်။

၁၉၄၈ ခုနှစ်ဖေဖော်ဝါရီလ(၄)ရက်နေ့တွင်မြန်မာနိုင်ငံသည်လွတ်လပ်သောနိုင်ငံ ဖြစ်လာသည်။ နိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေး ရသည်နှင့်ပြည်တွင်းစစ်စတင်ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ ထိုစဉ်ကပြည်တွင်းစစ်တွင်တရုတ်ဖြူကျူးကျော်စစ်၊ ကရင်တော်လှန်ရေး၊ ဗမာပြည်ကွန်မြူနစ်ပါတီ(ဗကပ)၏မြေပေါ် မြေအောက်တော်လှန်ရေးတို့သည်ထင်ရှားသော ပြည်တွင်းစစ်များဖြစ်ပြီး အခြားတိုင်းရင်းသားများလည်းသီးခြားလွတ်လပ်ရေးအတွက်တော်လှန်ပုန်ကန်မှုများရှိ ခဲ့သည်။

ထိုစဉ်ကမြန်မာနိုင်ငံကိုပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံဟုခေါ်တွင်ခဲ့ပြီးလွှတ်တော်ကိုအမျိုးသားလွှတ်တော်နှင့်လူမျိုးစု လွှတ်တော်ဟူ၍(၂)ခုထားရှိခဲ့ပါသည် ။ထိုစဉ်ကဥပဒေပြုရေးကို အမျိုးသားလွှတ်တော်နှင့်လူမျိုးစုလွှတ်တော်တို့မှ ဆောင်ရွက်ကြပြီးတရားစီရင်ရေးကိုလည်းနယ်ပိုင်၊မြို့ပိုင်ဝန်ထောက်၊တောင်အုပ်စသည်တို့ကိုတရားစီရင်ရေး အာဏာများခွဲစေပေးထားပြီးအထူးအာဏာရ၊ တရားသူကြီးများလည်းခန့်ထားကာတရားစီရင်ခဲ့ကြပါသည်။ အုပ်ချုပ်ရေးတွင် အင်္ဂလိပ်ခေတ်နှင့်မခြားသောအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်ကိုကျင့်သုံးခဲ့ပါသည်။

၁၉၆၂ ခုနှစ်မတ်လ(၂)ရက်နေ့ အာဏာသိမ်းပွဲကြီး

မြန်မာနိုင်ငံ၏အခြေအနေကိုလေ့လာတင်ပြသုံးသပ်ရာ၌စစ်တပ်၏အခန်းကိုမေ့ထား၍မရပေ။ အထက်ဖော်ပြခဲ့သလို သက်ဦးဆံပိုင်ခေတ်ကမြန်မာစစ်တပ်သည်အင်္ဂလိပ်ကိုစစ်ရှုံးခဲ့သဖြင့် နှစ်ပေါင်း(၁၀၀)ခန့်မြန်မာစစ်တပ်ဟူ၍မရှိခဲ့ပါ။ ၁၉၃၉ ခုနှစ်ဒုတိယကမ္ဘာစစ်စတင်လာသည့်အခါအင်္ဂလိပ်တော်လှန်လိုသော မြန်မာလူငယ်(၃၀)ကို သခင်အောင်ဆန်း(နောင်ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းအဖြစ်နိုင်ငံခေါင်းဆောင်ဖြစ်လာသူ)မှ ဦးဆောင်၍ဖက်ဆစ်ဂျပန်နှင့် အဆက်အသွယ်ရကာဟိုင်နန်ကျွန်းတွင်စစ်ပညာသင်ခဲ့ပါသည်။ ၁၉၄၂ ခုနှစ်ဒီဇင်ဘာလတွင်ထိုင်းနိုင်ငံ၌ ထိုလူငယ်များက BIA (Burma Independence Army) ကိုထူထောင်ခဲ့သည်။ BIA သည်ဂျပန်တော်လှန်ရေးပြီး သည့်အခါ BDA (Burma Defence Army) ဖြစ်လာသည်။ မည်သူ့ပြင်ဖြစ်စေကာမူနှစ်ပေါင်း (၁၀၀)ကျော် ကွယ်ပျောက်သွားသောဗမာ့တပ်မတော်သည် ၁၉၄၂ ခုနှစ် တွင်ပြန်လည်ပေါ်ပေါက်လာသည်။

ဗမာ့တပ်မတော်အသစ်စတင်ပေါ်ပေါက်လာသောအခါ ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းသည် တပ်မတော်၏ ဦးစီးချုပ် ဖြစ်လာသည်။ ၁၉၄၇ ခုနှစ်တွင်ဗိုလ်ချုပ်အောင်ဆန်းလုပ်ကြံခံရသည်။ ၎င်းနောက်ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းသည်

ဦးစီးချုပ်ဖြစ်လာသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၁၉၄၈ ခုနှစ်တွင်လွတ်လပ်ရေးရလာသည် နှင့်ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်လာသည်။ ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်လာသည်နှင့် စစ်တပ်သည်အရေးပါလာသည်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက် ၁၉၅၄ ခုနှစ်တွင် တပ်တော်မှအာဏာသိမ်းသည်။ ၁၉၅၄ ခုနှစ်တွင် အာဏာပြန်လွှဲပေးသည်။ ထိုစဉ်မြန်မာနိုင်ငံတွင်ပါလီမန် ဒီမိုကရေစီကျင့်သုံးရာပါလီမန်အတွင်းရှုပ်ထွေးမှု ကိုအကြောင်းပြကာ နိုင်ငံတော်ပြိုကွဲမည့်အန္တရာယ်ရှိသည်ဟု အကြောင်းပြကာ ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်း ဦးဆောင်သောစစ်ကောင်စီသည် ၁၉၆၂ ခုနှစ် မတ်လ(၂)ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံတော်အာဏာကိုသိမ်းယူပြီးပါလီမန်(၂)ရပ်ကိုလည်းဖျက်သိမ်းခဲ့သည်။ တဆက်တည်းပင် ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းသည် ငွေစက္ကူများကို ဖျက်သိမ်းခြင်း၊ပုဂလိကစက်ရုံအလုပ်ရုံများ၊ဆက်သွယ်ရေးလုပ်ငန်း၊ ကုန်သွယ်ရေးလုပ်ငန်းများ၊ ကိုယ်ပိုင်စာသင်ကျောင်းများအားပြည်သူပိုင်သိမ်းယူခဲ့သည်။

ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းသည်မြန်မာနိုင်ငံအားမြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ကိုကျင့်သုံးမည်ဟုကျေညာခဲ့သည်။ ၎င်းနောက် ၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကိုရေးဆွဲအတည်ပြုကာနိုင်ငံတော်ကိုဆိုရှယ်လစ်စနစ်ဖြင့်အုပ်ချုပ်လေသည်။ ၎င်းဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအခန်း(၁)ပုဒ်မ(၁)တွင်မြန်မာနိုင်ငံကိုပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံဟုခေါ်တွင် ရန်ပုဒ်မ(၅)တွင်မြန်မာနိုင်ငံ၏ စီးပွားရေးစနစ်ကိုဆိုရှယ်လစ်စီးပွားရေးစနစ်ကျင့်သုံးမည်ဟု၎င်း၊ ပုဒ်မ(၁၁)တွင် မြန်မာနိုင်ငံကိုမြန်မာ့ ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီကဦးဆောင်မည်ဟူ၍၎င်းဖော်ပြပါရှိပါသည်။

၁၉၆၂ ခုနှစ် မှ ၁၉၇၄ ခုနှစ်အတွင်းဥပဒေပြုရေး၊တရားစီရင်ရေး၊အုပ်ချုပ်ရေး

ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်း၏စစ်အာဏာသိမ်းမှုနောက်ပိုင်းတွင်၊ ဥပဒေပြုရေး၊ တရားစီရင်ရေး၊အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းများမှာ၊ စစ်တပ်ကအလိုကျဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။ ၁၂ နှစ်လုံးလုံးစစ်ကောင်စီမှ၎င်းတို့အလိုကျဥပဒေပြုသည်။တရားစီရင်သည်။ အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းများတွင်စွက်ဖက်သည်။ပြည်သူတို့၏ထင်မြင်ချက်မှာဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမရှိ၍သာဤသို့ဖြစ် ရသည်ဟုယုံကြည်ခဲ့ကြသည်။

၁၉၇၄ မှ ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင်းဥပဒေပြုရေး၊တရားစီရင်ရေး၊အုပ်ချုပ်ရေး

၁၉၇၄ ခုနှစ်တွင်မြန်မာနိုင်ငံ၏ပုံသဏာန်သည်တလှည့်ပြောင်းခဲ့ပြန်ပြီ။ ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းသည် **The Burmese Way to Socialism** ကိုကျေငြာပြီး ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေမူကြမ်းကိုပြည်သူ့သဘာဝအရည်အသွေးအရပ်ရပ်အားဖြင့်ပြည်သူ လူထုအတွက်အခွင့်အရေးများစွာပါရှိသည့်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကိုပြည်သူ့အများစုကအတည်ပြုပေးခဲ့သည်။ဖွဲ့စည်း ပုံအခြေခံဥပဒေအတည်ပြုပြီးနောက်ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းနှင့်ဗိုလ်ချုပ်ကြီးများသည်အရပ်ဝတ်လဲကာအရွေးခံကြတော့သည်။ တပါတီအာဏာရှင်စနစ်ဖြစ်သဖြင့်ဗိုလ်ချုပ်နေဝင်းနှင့်၎င်း၏အရပ်ဝတ်လဲဗိုလ်ချုပ်ကြီးများကသာနိုင်ငံ၏အမြင့်ဆုံး ရာထူးများရခဲ့သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအခြေခံမြန်မာနိုင်ငံကိုပြည်ထောင်စုဆိုရှယ်လစ်သမ္မတမြန်မာနိုင်ငံဟူ၍ ခေါ်တွင်စေသည်။ ထိုစဉ်ရွေးချယ်ခံရသောသူများမှာ၊နိုင်ငံတော်သမ္မတအဖြစ်ဦးနေဝင်းဖြစ်ပြီးနိုင်ငံတော်ကောင်စီဝင် (၂၉)ဦးတွင်လည်းစစ်တပ်မှအရပ်ဝတ်လဲစစ်ဗိုလ်များသာဖြစ်သည်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များထဲမှဝန်ကြီးများ ရွေးချယ်ပြီးထိုသူများမှဝန်ကြီးချုပ်၊အုပ်ချုပ်ရေးတွင်ဝန်ကြီးချုပ်မှဝန်ကြီးအဖွဲ့ကိုဦးဆောင်သည်။ တရားသူကြီးအဖွဲ့ကို လွှတ်တော်မှရွေးချယ်ပေးပြီးဥက္ကဋ္ဌတဦးကိုရွေးချယ်ရသည်။၎င်းအပြင် ပြည်သူ့ဥပဒေအကျိုး ဆောင်အဖွဲ့ကို လည်းကောင်း၊ ပြည်သူ့စာရင်းစစ်အဖွဲ့ကိုလည်းကောင်းရွေးချယ်ပေးရသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံသစ်အရ သမ္မတကိုပြည်သူက တိုက်ရိုက်ရွေးချယ်သည့်စနစ်မဟုတ်ဘဲပြည်သူ့လူထုကဒေသဆိုင်ရာလွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်များကိုရွေးချယ်ပေးရသည်။ ထိုလွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များမှ နိုင်ငံတော်သမ္မတ၊ ဝန်ကြီးချုပ်၊ ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့၊ ပြည်သူ့ဥပဒေအကျိုးဆောင်(ရှေ့နေချုပ်) စာရင်းစစ်ချုပ်တို့ကိုရွေးချယ်ပေးရသည်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် အားလုံးသည်ပါတီဝင်များဖြစ်ရသည်။

ပြည်သူ့တရားသူကြီးအဖွဲ့သည်နိုင်ငံတော်၏အမြင့်ဆုံးသောတရားစီရင်ရေးလုပ်ငန်းနှင့်အယူခံမှုများကိုကြားနာရ သည်။ ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းတရားရုံးများသည်မူလမူများကိုစစ်ဆေးကြားနာခြင်း၊အယူခံမှုများကိုကြားနာခြင်းများ ပြုရသည်။ မြို့နယ်တရားသူကြီးများသည်မူလမူများကို စစ်ဆေးစီရင်ပြီးရပ်ကွက်နှင့်ကျေးရွာအုပ်စုများသည် ထောင်ဒဏ်(၆)လထက်မပိုသောမူလမူများကိုစစ်ဆေးစီရင်သည်။

ပြည်နယ်နှင့်တိုင်းတရားသူကြီးများကိုပြည်နယ်နှင့်တိုင်းလွှတ်တော်ကိုယ်စား လှယ်များဖြင့်ဖွဲ့စည်းပြီး၊ မြို့နယ်တရားသူကြီးကိုမြို့နယ်ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့်ဖွဲ့စည်းသည်။ ထို့အတူရပ်ကွက်ကျေးရွာအုပ်စု

တရားသူကြီးများကိုရပ်ကွက်ကိုယ်စားလှယ်များဖြင့်ဖွဲ့စည်းသည်။ အားလုံးတင်းပြည့်ပါတီဝင်များဖြစ်ရသည်။
(၃)ဦးထိုင်စနစ်ကိုကျင့်သုံးသည်။

ဖွဲ့စည်းပုံသစ်အရ **Attorney General** ကိုလွှတ်တော်မှရွေးချယ်ရသည်။ **Attorney General** သည်အဆင့်သော ဥပဒေဝန်ထမ်း (**Legal Officer**) များနှင့်ဗဟိုနှင့်ဒေသဆိုင်ရာများတွင်ကြီးကြပ်ရသည်။ **Legal Officer** များသည် ဗဟိုနှင့်ဒေသဆိုင်ရာတရားရုံးများတွင်အမှုလိုက်ပါဆောင်ရွက်ခြင်း၊ဗဟိုနှင့်ဒေသဆိုင်ရာများတွင်အယူခံမှု၊ ပြင်ဆင်မှုများကိုလိုက်ပါဆောင်ရွက်ခြင်း။သက်ဆိုင်ရာဌာနများမှဥပဒေအကြံဉာဏ်များတောင်းခံလာပါကဥပဒေ အကြံပေးခြင်း၊ နိုင်ငံသားများမှတိုင်ကြားလာသည့်တိုင်တန်းချက်များကိုလက်ခံဖြေရှင်းခြင်း၊ ဖြေရှင်း မပေးနိုင်သည်များကိုအထက်အဆင့်ဆင့်သို့တင်ပြခြင်းလုပ်ငန်းများလုပ်ကိုင်ရသည်။

ပြည်သူ့တရားသူကြီးဥက္ကဋ္ဌသည်ဗဟိုနှင့်တရားရုံးအဆင့်ဆင့်ကိုကြီးကြပ်ခြင်း၊ တရားရေးဝန်ထမ်းများခန့်ထား၍ အဆင့်သောတရားရုံးများရှိတရားသူကြီးများကိုကူညီအကြံပေးခြင်းစသည့်လုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ပါသည်။ ထို့အတူပြည်သူ့လုပ်ငန်းစစ်ဆေးရေးအဖွဲ့သည်စာရင်းစစ်ရုံးဝန်ထမ်းများဖြင့်ဒေသဆိုင်ရာများတွင်ကြီးကြပ်သည်။ မြန်မာ့ဆိုရှယ်လစ်လမ်းစဉ်ပါတီ၏ဦးဆောင်မှုဖြင့်ပြည်သူ့တရားလုံး၏စားဝတ်နေရေးကိုချောင်လည်အောင်၊ လူနေမှုဘဝ မြင့်တင်ပေးမည်ဟုကြေငြာချက်နှင့်အညီဆိုရှယ်လစ်စီးပွားရေးစနစ်ကိုအကောင်အထည်ဖော်ရန်ဦးတည် လာသည်။ ဆိုရှယ်လစ်စီးပွားရေးစနစ်ကိုအကောင်အထည်ဖော်ရန်ဆိုရှယ်လစ်စီးပွားရေးစနစ်ကိုကာကွယ်သော ဥပဒေများပြဋ္ဌာန်းရန်လိုအပ်သည်ဟုဆိုကာဥပဒေသစ်များကိုလွှတ်တော်မှပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပါသည်။

6. ပြည်သူ့ဟစ်တိုင်နှင့် ပတ်သက်၍

ပြည်သူ့ဟစ်တိုင် အင်တာနက်သတင်းစာစောင်ကို အာရှလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်က မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းတရား ဥပဒေ စိုးမိုးရေး နှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကိုသိရှိနိုင်စေရန် တင်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ တရားဥပဒေ စိုးမိုးမှုမရှိသည့်မြန်မာနိုင်ငံ၏အခြေအနေကို အသေးစိတ်လေ့လာနိုင်ခြင်းမရှိသေးပါ။ စစ်အစိုးရ၏အုပ်ချုပ်မှုအောက်တွင် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများနှင့်ပတ်သက်သည့် သတင်း အချက်အလက်များ ရရှိနိုင်ရန်တားမြစ်ကန့်သတ်ချက်များ ရှိနေသည်။ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသမားများ၊ မြို့ပြဒေသနှင့် အလှမ်း ဝေးကွာသည့်နေရာများတွင်နေထိုင်ကြသည့် သာမန် ပြည်သူလူထုတို့အပေါ် လက်တဆုပ်စာ အာဏာပိုင် တို့က လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများကို လုပ်ဆောင်လျက် ရှိသည်။ ရဲ့ ဒေသဆိုင်ရာအာဏာပိုင် နှင့်တရားရုံးတို့က သာမန်ပြည်သူတို့အပေါ် ဥပဒေမဲ့ပြုကျင့်မှုများကိုရင်ဆိုင်ကြို တွေ့နေရသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းလက်ရှိဖြစ်ပျက်နေသည့် အခြေအနေနှင့် အကြောင်းအရာ များစွာကို တိုက်ရိုက်တင်ပြဆွေးနွေး ပြောဆိုမှုများမရှိသေးပါ။ ဥပမာအားဖြင့် ရဲက ရိုက်နှက်ညှဉ်းပန်းခြင်းခံရသူအနေဖြင့် မည်ကဲ့သို့ပြန်လည် တရား စွဲဆိုမည်နည်း၊ တရားဥပဒေပြဋ္ဌာန်းချက်များနှင့်အညီ၊ ကျူးလွန်သူတရားခံကို တရားသူကြီးကမည်ကဲ့သို့စစ်ဆေး ဆုံးဖြတ်မည်နည်း၊ တရားဥပဒေမဲ့ချိုးဖောက်မှုများကို ပြည်သူတို့က ရင်ဆိုင်တရားစွဲဆိုသည့်ကိစ္စရပ်များ၊ အောင်မြင်မှု မရှိသည့်အခါ လူ့အဖွဲ့အစည်းအပေါ်တရားဥပဒေ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုမည်ကဲ့သို့ဖြစ် လာမည်နည်း၊ တရားစီရင်ရေးသည် စစ်အာဏာရှင်များ၏ အာဏာတည်မြဲရေးကို အထောက်အပံ့ဖြစ်စေမည့် အခြေခံအုတ်မြစ် တရပ်ကဲ့သို့ ဖြစ်တည်ရှိနေ သလားစသည်တို့ကို ပြည်သူ့ဟစ်တိုင်က သုံးသပ်တင်ပြသွားမည်ဖြစ်သည်။

ဤသတင်းစာစောင်သည် မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အာရှဒေသအတွင်းဖြစ်ပွားခဲ့သည့်လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး ဆိုင်ရာကိစ္စများကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်လေ့လာသိရှိနိုင်စေရန်တင်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ စာဖတ်သူများအနေဖြင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကို ပြည်သူ့ဟစ်တိုင်သို့ ပေးပို့နိုင်ပါသည်။ ထို့အတူပြည်သူ့ဟစ်တိုင်သတင်းစာစောင်အား ထပ်ဆင့် မိတ္တူကူးယူ၍ မိမိနှင့်နီးစပ်သူများ ထံသို့လည်းဖြန့်ဝေနိုင်ပါသည်။

ပထမအကြိမ်ထုတ်ဝေသည့် ပြည်သူ့ဟစ်တိုင်သတင်းစာစောင်သည် အာရှလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်နှင့်ဆက်သွယ်သည့်သူများထံ ပေးပို့ဖြန့်ဝေသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ အကယ်၍မိမိအနေဖြင့်ထိုစာစောင်အား ပုံနှိပ်လက်ခံရယူလိုပါက အောက်ပါလိပ်စာအတိုင်း ဆက်သွယ်ရယူနိုင်ပါသည်။

၁။ အာရှလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်၏ စာစောင်များရယူနိုင်သည့်စာမျက်နှာသို့သွားပါ။
(<http://www.ahrchk.net/phplist/lists/?p=subscribe&id=16>) သင်၏ အင်တာနက် လိပ်စာ ကို ရိုက်ထည့်ပြီး၊ မြန်မာနိုင်ငံ ကိုရွေးချယ်လိုက်ပါ။

၂။ ထို့နောက် အီးမေးလ်ဖြင့် ပြည်သူ့ဟစ်တိုင် အယ်ဒီတာ သို့စာဖြင့်အကြောင်းကြားပါ -- burma@ahrchk.net

မိမိတို့အနေဖြင့်သင်ပေးထားသည့် အင်တာနက်စာပို့လိပ်စာအတိုင်း ပို့ပေးရမည့်လိပ်စာအတည်ဖြစ်ပါက စာစောင်များ ဆက်လက်ပေးပို့သွားမည်ဖြစ်ပါသည်။

---

7. GOVERNMENT BY THUGGERY; WORRYING RESURGENCE OF GOON SQUADS -- AHRC Statements

From: [AS-173-2007](#); [AS-125-2007](#)

After a man in Mettaya, upper Burma, assaulted U Than Lwin (right) on 15 June 2007, he ran for cover in the local office of the Union Solidarity and Development Association (USDA), a government-organised mass mobilising body. Police officers who came to the office were refused access, and they did not demand it, despite the fact that the law of criminal procedure gives them the right to enter any premises where an alleged criminal is believed to be hiding.

The attack on U Than Lwin was the latest in a series of assaults in Burma apparently organised by the USDA, which has the military junta's senior general as its patron, together with local councils that are systematically mobilising groups of thugs, known as "Swan-arshin", with the purpose of attacking and intimidating persons deemed threats to the regime.

The Asian Human Rights Commission has obtained documents that reveal unequivocally that the Swan-arshin members are working as organised muscle under the township councils. The documents make plain how the councils are recruiting and mobilising their numbers through local markets. Most of them are small traders or persons nominated on their behalf that have no choice to participate or lose their business permits. By day, the group's members are compelled to act as the eyes and ears for the councils; by night they are deployed alongside police in security details at street intersections and checkpoints.

The use of violence through non-conventional forces has been a part of how Burma's military regime has got things done for many years. The Swan-arshin and USDA were both implicated in the brutal attack on a convoy carrying democracy leader Daw Aung San Suu Kyi and her supporters at Depayin in 2003. However, the extent to which they have now been incorporated into the routine monitoring and control of the population indicates a disturbing new phase in the country's downward slide, away from the "law and order" that the military junta claims to uphold and towards government by outright thuggery. It signifies a further diminishing and displacement of the police and courts, and a strengthening of arbitrary and extralegal institutions with no other agenda than to manipulate and brutalise.

As the balance of power shifts, it will become increasingly difficult for even the most mundane and ordinary criminal procedures to be followed in Burma. That the police who came to look for

Than Lwin's attacker did not bother to enter the USDA office speaks to where the real authority lies. The murder of Ko Naing Oo inside a local council office in Rangoon during March, over a petty family dispute, was successfully covered up by the USDA officials. They even arranged for his prompt cremation, to prevent subsequent post-mortem inquiries. Last year, a USDA executive in the delta region escaped investigation and prosecution after allegedly raping his 15-year-old neighbour.

The rising number of violent and coercive incidents involving USDA members, Swan-arshin, and ununiformed police, army personnel and their affiliates presages growing lawlessness and fear in a country that has for decades been characterised by lawlessness and fear. The Asian Human Rights Commission takes this opportunity to iterate its earlier calls for close examination of the institutions for investigation, prosecution and trial in Burma, and open discussion about the implications of growing use of goon squads in lieu of conventional policing and security officials, in order that the true situation in the country be properly understood and there be informed national and international debate on its implications. This will do more to confound the sort of diplomatic nonsense about "progress" that has recently come from the UN special envoy, Ibrahim Gambari, than mere naysaying or more of the politicised complaint that has for too long hampered meaningful discussion on Burma.

In recent weeks the Asian Human Rights Commission (AHRC) has received many detailed and worrying reports about the resurgence of government-backed goon squads in Burma. Gangs of thugs (such as that at right), apparently most under the direction of the Union Solidarity and Development Association (USDA), a mass-organising body, have been used to attack human rights defenders going about their business and persons holding prayer vigils for the release of political prisoners. In some cases police officers and other state security personnel are also known to have been among those carrying out or organising the attacks. After a disturbance is created, the police and local authorities step in and accuse the victims of being responsible for stirring up trouble. The courts may then be used to add insult to injury through the laying of charges against the targets of the violence.

The case of the Human Rights Defenders and Promoters group in Henzada, west of Rangoon, is indicative. The AHRC has already issued a number of appeals following the assault on members of the group in April, two of whom were hospitalised with serious injuries. Subsequently, six of the human rights defenders were themselves charged with offences related to a series of incidents that the authorities claim provoked the violence. The six have been kept in detention. Their relatives are suffering hardship due to their absences, and fear that worse is yet to come: they are farming families and now is the time for planting, as the monsoon sweeps into Burma from the Bay of Bengal. Attempts by their lawyers to have them released on bail have been unsuccessful. By contrast, six persons accused of assaulting them have all been granted bail. Another six whom they accused of being behind the violence, including local USDA officials, police and the village council chairman, have all escaped investigation. The court did not even call those officials for inquiries about the complaint that was made against them.

That it is easy for authorities in Burma to organise a gang to harass, assault and abduct anyone of their choosing speaks to the complicity of the state in systematic abuse there. And just how easy is it? According to a participant in the illegal arrest of rights defenders gathering at a pagoda in Rangoon's northern suburbs during May, thugs can be hired for the cost of a cup of tea. In an interview with Democratic Voice of Burma shortwave radio, he said that his gang was not even paid for the job but just taken to a teashop for a snack afterwards. Among those they illegally detained was John Humphrey Freedom Award laureate Ma Su Su Nwe, who was released in June, in poor health but good spirits; others arrested with her remain in illegal detention. Students in Rangoon have lodged a complaint that one of their peers who was among the campaigners has disappeared. And when devotees at another pagoda were pelted with slingshots and went to complain to the police, they were reportedly warned that next time they might get killed.

The threat of death is not idle. It is just over four years since the infamous Depayin Massacre, when a convoy carrying democracy leader Daw Aung San Suu Kyi and her supporters was set upon by a murderous crowd armed with makeshift weapons, estimated to have numbered in thousands. To this day it is not known how many died, but some who fled to Thailand testified to having seen their comrades being beaten and stabbed unceasingly. Since that time, the government and its agents responsible for the killings and injuries have continued to organise, train and prepare for more to come. With the campaigns for peaceful political and social change becoming increasingly visible and attracting more and more supporters in recent months, it seems that for the army that time is now.

Although the military regime in Burma promotes itself as a defender of law and order, its agencies and agents are in fact the greatest threats to these principles, not to mention the rule of law and human rights. As it again prepares its thugs to do battle with its own people, in the coming days and weeks further arrests and violence can be expected, and the security of all people in Burma thereby further threatened.

The Asian Human Rights Commission expresses strong support for all human rights defenders in Burma, be they farmers or lawyers, villagers or townspeople, struggling at this very difficult time to pull their country forward from the morass in which it has been stuck for far too long. It calls upon the international community to acknowledge this struggle and pay heed to its features and implications through detailed study of specific cases and urgent interventions, rather than merely making superficial remarks that contribute little towards the prospects of genuine change there.

Finally, the AHRC makes a special call to the judges of Burma: although you are working in a deficient and corrupted institution that is entirely under the control of other parts of government, still you have may choose to uphold your own integrity through proper application of the law. This would in itself go a long way towards an improvement in the prospects for human rights in Burma. There are means available under domestic laws to hear and consider cases against state officers accused of wrongdoing; use them. Similarly, there are well-articulated and reasoned legal defences being made by the human rights defenders being brought before you; hear them. Give some cause for hope that all is not lost, that there remains within Burma's judiciary some element of legal thinking, not merely the crass expression of military power.

---

8. TWO MORE ALLEGED KILLINGS IN POLICE CUSTODY; NO INVESTIGATIONS -- AHRC Urgent Appeals desk

From: [UA-224-2007](#)

The Asian Human Rights Commission (AHRC) has information of two more alleged killings by the police in Burma that appear to have been successfully covered up. Although in both cases complaints have been made to the authorities, no action is known to have been taken against any of the accused officers.

After both of these incidents occurred, the AHRC monitored what happened next and has attempted to obtain updated information. But it appears that as in other similar cases (see further below) the authorities have effectively blocked and intimidated the families of the victims.

The two cases are as follows (details from the [Yoma 3 news service](#) [Thailand] and other sources). Please note that for reasons of security, the names of witnesses and some other persons familiar with these cases cannot be revealed in this appeal.

1. Maung Lin Lin Naing: Died in custody; body destroyed without informing family

Eighteen-year-old Maung Lin Lin Naing had gone to trade in beans at Panut village in Daik-U Township, Pegu Division of lower Burma and in the daytime on 8 February 2007 was on his way back to his village for a wedding ceremony when he stopped at the Shwe Min Store in Phadoe town to buy some provisions. The store owner, Ko Aung Toe Hlaing, reportedly accused Lin Lin Naing of theft and had him arrested.

According to the police record, at 4pm the next day, February 9, Lin Lin Naing was found hanged in the Phadoe police lock up; the police also showed concerned persons a photograph of the young man hanging from some discarded clothing. At 7pm on February 10, without having informed the family, the police hired four persons to dispose of the body.

The family of Lin Lin Naing together with their local council official went to ask the police how the young man had died and where they could find the remains, but they did not get any straight answers. On February 17 they were forced to hold the religious ceremony for his death without them.

According to a Radio Free Asia shortwave broadcast, they repeatedly attempted to call the police station to verify the story but no one answered the telephone.

A human rights defender helping the family has said that they had been warned by the police and Phadoe local officials that they would be "shut up" if they tried to complain about the death. Nonetheless, on March 21 the family lodged a complaint with the home affairs minister, in accordance with advertisements in state newspapers inviting people to make complaints about the wrongdoing of government officers. No action is known to have been taken since.

2. Htwee Maung: Beaten to death at police station

On the night of 4 January 2007 30-year-old Htwee Maung had gone to watch a traditional variety show by the Tahkainglonesein Troupe at the Pylonechanthar Buddhist Monastery in Myepone town of Taunggut Township, Arakan State, on the western coastline of Burma. According to one witness, he had been sitting quietly but nearby there was a rowdy crowd. When the police moved in, immediately people began running away and the police failed to apprehend anyone in the group that was supposedly making trouble. Thereafter two officers, Police Corporals Kyaw Myint and Soe Naing, arrested Htwee Maung in their stead.

The police took Htwee Maung to the Myepone lock up. At 6am the next morning the police chief, Station Officer Myo Thant, sent him to the local hospital, but he was dead on arrival. According to a person who saw his body, there were serious injuries to his head and over his right eye, and the doctor who examined the body said that it was an obvious case of "excessive force" by the police.

Htwee Maung was a trishaw driver who had supported his parents with his small earnings in addition to his wife and two children. According to the report from Yoma 3, after he died around 200 other local trishaw drivers rallied outside the police station to demand an investigation, but again nothing was done. A person in the locality said that the victim's family had been threatened not to complain.

BACKGROUND INFORMATION:

Unfortunately, these cases follow a familiar pattern in Burma, where ordinary persons suffer assault and oftentimes death at the hands of officials, and when they or their families attempt to complain they are intimidated and silenced. Among other such cases taken up by the AHRC have been:

Ko Naing Oo: beaten to death in the custody of local officials in March 2007; in his case it was claimed that he died due to "a cold", despite his obvious external physical injuries; the family was intimidated into silence ([UA-096-2007](#))

Maung Chan Kun: beaten to death in police custody in January 2007; his body was dumped in hospital covered in severe injuries, but the police claimed that he died due to malaria; the family was not informed when the case came up in court and has been intimidated ([UP-084-2007](#); [UA-023-2007](#))

Maung Ne Zaw: allegedly beaten to death in custody by Special Anti-drug Squad police; his mother fled to Thailand after constant harassment and threats due to her attempts to obtain justice ([UA-222-2006](#))

Ko Thet Naing Oo: allegedly beaten to death by municipal officers and fire fighters in a public market; after his mother campaigned for justice, the police arrested and charged a group of innocent bystanders with his death ([UP-064-2006](#), [UP-060-2006](#), [UA-097-2006](#))

Ko Aung Hlaing Win: allegedly tortured to death by military intelligence; his wife lodged detailed appeals in the courts on the irregularities in his case, including the non-return of her husband's body (whom the state claimed died of a heart attack), but these were summarily dismissed at all levels ([UA-110-2005](#))

The case of Htwee Maung is also reminiscent of the case of Nyi Nyi Htut, who was similarly picked up by police as a substitute for the persons whom they were actually pursuing: [UA-285-2006](#).

These are but a few of the many such cases going on in Burma. Remarkably, the key United Nations agency working on crime with an office in Burma, the UN Office on Drugs & Crime, in its [2005 country profile](#) has claimed that there are "not even anecdotal reports of murders, rapes or kidnappings" in Burma and that "crime does not appear to be a major concern among the population" there. Letters sent by the AHRC to the office raising questions about this assessment and offering details of serious crimes where the police and other state officers are the accused met with no reply ([AHRC-OL-030-2006](#)). See also "[Why can't the UN crime office find crime?](#)" (UPI Asia Online).

See further: [AS-165-2006](#), [AS-070-2006](#) and [AS-015-2006](#).

See also the [2006 AHRC Human Rights Report](#) chapter on [Burma](#), and visit the AHRC Burma homepage: <http://burma.ahrchk.net>.

SUGGESTED ACTION:

Please write to the Minister of Home Affairs and other concerned persons below calling for an immediate investigation into these alleged deaths in custody. Please note that for the purpose of the letter, the country should be referred to by its official title of Myanmar, rather than Burma; Bago rather than Pegu, and Rakhine rather than Arakan.

Sample letter:

Dear _____,

MYANMAR: No investigations of alleged deaths in police custody of Maung Lin Lin Naing (Kyauktaga, Bago Division) & Htwee Maung (Taunggut, Rakhine State)

Names of victims:

1. Maung Lin Lin Naing, 18, small trader, resident of Oatphoe village, Waingkyi tract, Phadoe, Kyauktaga Township, Pegu Division
2. Htwee Maung (a.k.a. Ko Htway Maung), 30, trishaw driver, married with two children, resident of Myepone town, Taunggut Township, Rakhine State

Alleged perpetrators:

1. Unidentified officers of Myanmar Police Force (MPF) stationed at Phadoe, Kyauktaga
2. Station Officer Myo Thant, Police Corporals Kyaw Myint & Soe Naing and other unidentified MPF personnel stationed at Myepone, Taunggut

Dates of incidents: 1. 4-5 January 2007; 2. 8-9 February 2007

Places of incidents: Police lock ups in Phadoe and Myepone

I am writing to call for investigations into two cases of alleged death in police custody in Myanmar of which I have been recently informed. The two separate cases, details of which are given above, can be summarised as follows:

1. Maung Lin Lin Naing had gone to trade in beans at Panut village in Daik-U Township, Bago Division and in the daytime on 8 February 2007 he was on his way back to his village when he stopped at the Shwe Min Store in Phadoe town to buy some provisions. The store owner, Ko Aung Toe Hlaing, reportedly accused him of theft and had him arrested. According to the police record, at 4pm the next day, February 9, he was found hanged in the Phadoe police lock up; the police also showed concerned persons a photograph of the young man hanging from some discarded clothing. At 7pm on February 10, without having informed the family, the police hired four persons to dispose of the body. His family then went together with their local council official to ask the police how the young man had died and where they could find the remains, but they did not get any straight answers. On February 17 they were forced to hold the religious ceremony for his death without them. On March 21, despite receiving threats, the family made a complaint to the Minister of Home Affairs, in accordance with advertisements in state newspapers inviting people to make complaints about the wrongdoing of government officers. However, their request for an investigation has so far been ignored.

2. Htwee Maung went to watch a variety show by the Tahkainglonesein Troupe at the Pylonechanthar Buddhist Monastery in Myepone town on the night of 4 January 2007. According to a witness who cannot be identified for security reasons, he had been sitting quietly but when the police moved in to break up a rowdy crowd he was arrested. He was sent to the Myepone lock up, but at 6am the next morning Station Officer Myo Thant sent him to the local hospital, where he was dead on arrival. According to another witness who cannot be identified, the body had serious injuries to his head and over his right eye, and the doctor who examined it said that it was an obvious case of "excessive force" by the police. Htwee Maung was a trishaw driver and after he died around 200 other local drivers reportedly rallied outside the police station to demand an investigation, but again nothing was done. His family also has reportedly been threatened not to complain.

I am extremely disappointed that despite government assurances that no one is above the law and that all investigations of wrongdoing by state officers in Myanmar will be investigated, in fact it continues to be the case that people are assaulted and killed with impunity by police, local officials and others there, invariably over trivial allegations. It is also bitterly disappointing that the victims of relatives, as in these two cases, are then themselves threatened and often face legal action. I am aware of cases where complainants have been jailed and in other instances have even been forced to flee the country due to constant harassment by local officers. This is despite the fact that under Part III of the Citizen's Rights Protection Law 1975 (Parliamentary Act No. 2/1975), citizens are entitled to lodge complaints where they believe that their rights have been infringed.

I am aware that in recent times there have been a growing number of serious and substantiated allegations of deaths in custody in Myanmar. It is clear that this trend is causing growing alarm among the public which can only lead to greater instability, to the detriment of everybody. It does not indicate a society of "law and order" of the sort promoted by state media, but on the contrary, one of utter lawlessness.

To address this trend it is necessary that the public be given reason for confidence that the authorities are acting to investigate and bring to an end such incidents through prosecutions and punishment of the alleged perpetrators, and by protection of witnesses and compensation for victims and their families. I call on you to take those steps in these two cases.

Yours sincerely

PLEASE SEND YOUR LETTERS TO:

Maj-Gen. Maung Oo
Minister for Home Affairs
Ministry of Home Affairs
Office No. 10
Naypyitaw
MYANMAR

Tel: +951 250 315 / 374 789

Fax: +951 549 663 / 549 208

PLEASE SEND COPIES TO:

1. Lt-Gen. Thein Sein
Acting Prime Minister
c/o Ministry of Defence
Naypyitaw
MYANMAR
Tel: + 95 1 372 681
Fax: + 95 1 652 624

2. U Aye Maung
Attorney General
Office of the Attorney General
Office No. 25
Naypyitaw
MYANMAR
Tel: +95 67 404 088/ 090/ 092/ 094/ 097
Fax: +95 67 404 146/ 106

3. Brig-Gen. Khin Yi
Director General
Myanmar Police Force
Naypyitaw
MYANMAR
Tel: + 95 1 549 196/ 228/ 209

4. Mr. Shariq Bin Raza
Representative
UN Office on Drugs and Crime
11A Malikha Road
Ward 7, Mayangone Township
Yangon
MYANMAR
Tel: +951 666 903/ 660 556/ 660 538/ 660 398/ 664 539
Fax: +951 651 334
E-mail: fo.myanmar@unodc.org, shariq.raza@unodc.org, camila.vega@unodc.org

5. Mr. Homyoun Alizadeh
Regional Representative for Asia-Pacific of OHCHR
UNESCAP
UN Secretariat Building, 6th Fl., Room A-601
Rajdamnern Nok Ave.
Bangkok 10200,
THAILAND
Tel: +662 288 1496
Fax: +662 288 3009

6. Professor Paulo Sergio Pinheiro
Special Rapporteur on Myanmar
Attn: Mr. Laurent Meillan
c/o OHCHR-UNOG
1211 Geneva 10
SWITZERLAND
Tel: + 41 22 9179 281
Fax: + 41 22 9179 018 (ATTN: SPECIAL RAPPORTEUR MYANMAR)
E-mail: imeillan@ohchr.org

7. Professor Philip Alston
Special Rapporteur on Extrajudicial, Summary, or Arbitrary Executions
Attn: Ms. Lydie Ventre
Room 3-016, c/o OHCHR-UNOG
1211 Geneva 10
SWITZERLAND
Tel: +41 22 917 9155
Fax: +41 22 917 9006 (ATTN: SPECIAL RAPPORTEUR EXTRAJUDICIAL EXECUTIONS)

8. Ms. Leïla Zerrougui
Chairperson
UN Working Group on Arbitrary Detention
OHCHR-UNOG
1211 Geneva 10
SWITZERLAND
Fax: +41 22 917 9006 (ATTN: WORKING GROUP ARBITRARY DETENTION)

Thank you.

Urgent Appeals Programme
Asian Human Rights Commission (AHRG) (ua@ahrchk.org)

---

9. TWO CONSTITUTIONS, NO SOLUTIONS

-- Awzar Thi, [UPI Asia Online](#)

Burma's military government will reopen its constitutional convention for the fifth and final time as announced last week, whereby a new charter will be finalized and go to a referendum; thereafter the country will supposedly return to some kind of civilian administration.

Whether or not any of this actually happens remains to be seen. The country has been without a constitution since 1988 and the current draft has been on the drawing board since around 1992. Media reports indicate that matters still up for final review include the holding of elections, political party affairs, states of emergency, measures to further amend the constitution, the national flag and seal, the transitional period and "miscellaneous" provisions -- which seems rather a lot for one session.

Still, the hint of new surface movement has created a little ripple abroad too. United Nations representatives, U.S. and Chinese officials, assorted experts and others have been trying to reopen dialogue with the regime. While high-level discussions are underway and ideas are being put on tables, key actors are interfacing. So is there anything new in this, or is it just more of the same?

Perhaps to shift the blame for years of failed negotiations, various parties outside of Burma have in recent times complained that both the military regime and its political opponents, specifically

Daw Aung San Suu Kyi, are being unreasonably obstinate. If only each side would give in a bit, couldn't things be worked out?

The short answer is no. This is because the military, which already holds power and only stands to lose it, does not want to work things out. The generals have long applied what a bureaucrat on the BBC comedy series "Yes Minister" once described as "the law of inverse relevance" -- the less you intend to do about something, the more you have to keep talking about it. Activity is bluff, dialogue is delay. Whereas the political opposition may not budge from its principles, the army just doesn't budge.

Therefore, when U.N. representatives and experts talk about reopening talks, it must be understood that a radical difference exists between their view of what they are doing and that of their interlocutors. While for one side dialogue is intended to achieve progress, for the other it is intended to achieve naught. This is best illustrated in the drafting of the constitution that has taken 15 years to reach some kind of predictable end. There is no sign how much longer it will take to get through the remaining tasks, undertaken in phases, in accordance with national objectives, with an incoherent roadmap and of course, the people's desires -- before the whole thing is over and done with.

Meanwhile, another entirely different group has been busy with its own draft constitution. In 1997, political exiles published an alternate charter, envisioning a federal state rather than a unitary one. With the advice and assistance of international donors and interested professionals, a further version under a new coordinating committee was released in 2006. Apparently, its work too is ongoing.

The obvious question is, why bother with yet another draft constitution? When the army has endlessly reviewed and revised its charter to stall political change, what reasons would prompt persons outside Burma to spend years rewriting, coordinating, brainstorming, debating and consulting on a document that will never actually take effect?

While it may bring some intellectual satisfaction and emotional succor to those involved, it is unlikely to enthrall millions in the country, already bored sick by the minutiae of various constitutional committees, subcommittees, delegates, and officials that saturate nightly television broadcasts. Those who watch such telecasts long enough are sometimes rewarded with the latest episode of a hot Korean drama or a live English Football Association Cup broadcast; the regime's opponents don't even have this much on offer.

The two constitution-drafting processes are equally pointless, although for completely different reasons. One group has the power to implement its charter, but has no genuine commitment while the other has commitment but no power. Whereas for the first, constitution writing is a strategic exercise, for the second it is largely academic. Moreover, for people throughout Burma, there is no advantage in either. No unique expertise or remarkable analytical skills are needed to grasp the army's sole aim to keep itself as the arbiter of the country's future, and to see the writing of imaginary alternatives that will do little to solve its seemingly intractable problems.

Almost two decades of diplomatic niceties, advice from overpaid specialists, training by well-meaning constitutional experts and toying with substitute charters have failed to bring any meaningful change in Burma. By now, scholars and funding agencies alike should have learned to stay away from constitutional pipe dreams and stick to reality instead. They should contribute by learning about what is actually going on in the country and get involved in relevant work and discussions on the lives of the majority of people there, rather than theorizing.

United Nations experts and diplomats should have learned that if they intend to go head-to-head with the regime, then they must first understand the intricacies of structural obstacles to meaningful reforms in Burma, rather than engaging in simplistic political debates and making piecemeal humanitarian gestures. Otherwise, another decade will pass and the country will still be in much the same spot as it is now. The military will thus have achieved its objective while everyone else will have wasted their time.

http://www.upiasiaonline.com/human_rights/2007/06/28/commentary_two_constitutions_no_solutions/

10. LEGAL SYSTEMS, LIKE ECOLOGICAL SYSTEMS, CAN BE DESTROYED BY ADVERSE CONDITIONS

-- Basil Fernando, Executive Director, AHRC: [article 2](#)

When a legal system is exposed to adverse conditions for a length of time its very existence may be endangered. In this respect, legal systems have much in common with ecological ones. However, whereas there is a global awakening to the threats now posed to our natural resources, no such awareness exists concerning our collective heritage of law and justice.

The decline in water resources throughout the world is a good metaphor for the problems of our legal systems. A number of inland seas, including the Dead Sea and Aral Sea, are now on the verge of disappearing due to human activities that have over time steadily reduced the flow of water into their basins, and polluted their remaining reserves. Similarly, where a legal system constantly suffers interruptions in flow due to military coups, suspending and alteration of constitutions, and reductions of civil liberties by emergency decrees and state security laws then that legal system also may be reduced to nothing more than a polluted pool instead of a vibrant, living sea.

One of the most serious ways of interrupting the flow of a legal system is by constantly replacing or amending its written constitution. Where the constitution is subjected to repeated meddling, and particularly where it is changed every time a new government comes to power by force, it is very difficult for a sound legal tradition to be established. If constitutional life is characterised by constant changes over a long period of time then people fail to obtain the knowledge and habits associated with genuine constitutional government. This is particularly the case where changes are made to the constitution at the behest of military rulers who are intent upon restricting the powers of the judiciary and legislature. Ultimately, they may succeed in causing widespread disillusionment and all but cease attempts at recourse through the parliament and redress through the judiciary.

Displacement of constitutional law affects public law. Citizens' rights to challenge government actions depend upon constitutional protections. Where these are removed, restrained or subjected to repeated alterations, the practical activities of lawyers and human rights defenders in using the courts to defend human rights also are undermined. Judicial review of government actions may be tightly controlled or altogether eliminated. Restraints may be imposed on the use of writs or their equivalents. As the constitutional law on what constitutes abuse of power is shifting and confused, people steadily lose confidence and interest in the capacity of the courts to protect their interests as against those of the executive. Ultimately, notions of abuse of power may cease altogether, and confidence in the capacity of the courts to intervene in the interests of the public may be all but lost.

While a constitution is suspended or being altered and public law is being diminished, the military and other extant authorities will have many good opportunities to expand their powers through the introduction of state security laws, emergency laws, anti-terrorism laws and other measures and institutions to block the flow of the legal system. These all serve to remove whatever measures may have existed through the courts and other institutions to prevent or inhibit arbitrary arrest, detention, torture, extrajudicial killing and forced disappearance. Such laws may go so far as to remove the possibility of judicial inquiries into suspicious deaths, or render the inquiries pointless by granting impunity to the perpetrators, no matter what the findings of the courts. Thus, the authorities may keep some legal measures for defence of rights on the ordinary statute books for the sake of appearance, knowing full well that any complaints lodged under them will anyhow be futile. In this way, not only the flow of constitutional law, but ultimately that of the entire criminal justice system is reduced and polluted.

Another part of the legal system that is gravely affected under such conditions is that handling investigation: the police or other units responsible for criminal inquiries. When the military or

another group takes power by force, and then expands its power by curtailing measures to protect citizens' rights and introducing new laws to its advantage, civilian policing is perverted and damaged. There may initially be some conflicts between police and the group in power, but as those on top cement their authority the result is that the role of the police is either manipulated or reduced. If the military exercises control over police, the latter are sure to be obliged to behave more in conformity with the rules and instructions of the former. The civilian characteristics of policing, to the extent that they may have existed earlier, are thus minimised. This is likely to have particularly bad consequences where accompanied by many allegations of abuse of power and gross violations of human rights by the military and its agents. The police will have neither the legal nor institutional power to initiate investigations in these cases as they would in other instances of similar crimes where the accused are ordinary civilians. Those personnel who try to do their jobs are bound to face serious threats.

Proper criminal investigation techniques can only be obtained and refined through years of training and hard work. Civilian police have to adopt methods and strategies to find evidence that will lead to arrests and convictions. This takes years of study and practice. Senior officers impart knowledge to their subordinates over generations. Over time, habits become entrenched. Both the superior officers and their subordinates learn how to maintain discipline and make the system of investigation effective. None of this happens where powers of criminal investigation are suspended or constantly changed due to interruptions in constitutional law and the subsequent effects that have been described here. Where police learn that they should not deal with all crimes equally and that criminal investigation is only to be applied selectively, or even worse, where they learn that their role is not even so much to investigate as simply to maintain social order through use of force, and that this may also involve not the revealing of crime but its concealment, then the effects are long-lasting and drastic. Over time, such a police force becomes a caricature of what it should be, and it will be very difficult to make it even roughly resemble a proper functioning criminal investigation department. Even the revival of earlier powers under a new constitution and the removal of emergency laws will not be enough: the habits learnt throughout this period will have become ingrained, and it will take at least one or two generations to get them out again. It will take time to introduce or reintroduce a flow of professional thinking and habits throughout all phases of criminal investigation.

As with the ecological system, the consequences of a destroyed legal system are felt in all areas of life, not only within the legal system itself. As it is degraded it also contributes to the decline in political life. One of the enduring myths of recent times is that a vibrant parliament alone can sustain a healthy government. However, where no viable judiciary and criminal investigation exists to support and scrutinise the legislature, it too will be unable to function properly. Thus new authoritarian governments are most often characterised by the existence of bogus parliaments, which either lack genuine power or which exercise power on behalf of outside persons and agencies. Where a strong and independent judiciary does not exist, supported by the other parts of the legal system described above, it is not available either to back up or sanction the legislature.

At this point, the danger posed to the legal system should be obvious to all, although as in the case of ecological systems under threat there will still be some naysayers insisting that everything is perfectly normal, or that things are not as bad as they appear. Some may say that this is all part of a natural cycle: hot then cold, coup then constitution. However, the reaction of ordinary victims of abuse will show otherwise. From observation and experience, people will come to realise that lawyers, courts and even members of parliament cannot guarantee their rights. As life is now under the control of other agencies, the only way to obtain some redress is by appealing to them directly, even where they are the same ones responsible for wrongdoing. Thus a person whose son has been killed by the police may go to a senior police officer to request justice, instead of the courts. A person who has been tortured by soldiers may be taken to another agency or authority within the army to request some compensation and disciplinary action against the alleged perpetrators. Not only the legal system as a whole, but also the persons associated with it—judges, lawyers, public prosecutors and other judicial officers—are thus reduced in value in the eyes of the public. They may have the same titles and sit on the same chairs in the same buildings as before, but over time it becomes public knowledge that they too are powerless. In their stead we see the re-emergence of feudal behaviour, as the sophisticated legal system needed for survival of a healthy and functioning modern society is steadily reduced in size and capacity: even where its external appearances remain, below the surface its life is gone. Once at

this point, talk about defence of human rights through institutions of justice is meaningless. Redress depends not upon order and rationality but upon circumstance and dumb luck.

Ultimately, the notion of a constitution being replaced by military force is, from a legal perspective, an absurdity. While government propaganda may try to give the appearance of a decent and harmless coup, the effect of removing the paramount law of a country by force is to make clear that the country is lawless. The final arbiters in any conflict are not the courts but those with the firepower. The constitution, whatever constitution, has no real value. By implication, all the laws of the country, which are established under the constitution, are of limited worth, compared to that authority obtained by the barrel of the gun. Thus the country has devolved to an extremely primitive condition that will have lasting bad effects for generations, which, as in the case of ecological systems, can be reversed only through deliberate systematic measures to mitigate the damage already caused and prevent further harm from occurring.

<http://www.article2.org/mainfile.php/0603/280/>

---

11. ABOUT PYITHU HITTAING

The Pyithu Hittaing e-newsletter is being launched by the Asian Human Rights Commission (AHRC) to open serious discussion on the links between rule of law issues and human rights in Burma. While Burma has been described as under the "un-rule of law", this has not been explored in any detail. Much of the talk about human rights in Burma is restricted to references to its military regime, political prisoners, and the worst cases of abuse that persistently occur at the hands of troops operating in remote areas of the country. It is not gone deeply into the experiences of most ordinary people in the country who are daily obliged to deal with powerful local police, administrators and courts.

There are many things that are obvious to most people in Burma that have not yet been discussed directly. For instance, how is it that people who are beaten up by the police are the ones to be prosecuted? How can judges convict persons under ordinary criminal laws on grounds that have nothing to do with those laws? What are the effects on society when all attempts to lodge a complaint of abuse through the courts are unsuccessful? What happens when an administration system is staffed for generations with incompetents, and its foundations eroded by militarisation and patronage?

Each edition of Pyithu Hittaing will concentrate on and explore one or two relevant cases and incorporate some wider analysis on human rights and the rule of law in both Burma and Asia. It will do this in a straightforward way. Readers are especially encouraged to write non-technical articles on practical problems of the rule of law and human rights for Pyithu Hittaing. You may also send copies of the e-newsletter to others.

This first edition of Pyithu Hittaing is being sent to the entire AHRC mailing list. Subsequently it will go only to the Burma mailing list. If you wish to receive it but are not on the mailing list, you can

1. Go to the AHRC subscription page (<http://www.ahrchk.net/phplist/lists/?p=subscribe&id=16>), enter your email and put a tick in the box next to Country List - Burma.
2. Send an email to the editor at burma@ahrchk.net, with the subject SUBSCRIBE.

You will receive a confirmation notice at your email address.